FARKAS EDITH

LELKI ISKOLÁJA,

ALAPITÓ ANYÁNK TANITÁSAI.

V

FARKAS EDITH
LELKIISKOLÁJA. V.

Alapító Anyánk az 1916—20. időkben.

FARKAS EDITH LELKIISKOLÁJA

ALAPITÓ ANYÁNK TANITÁSAI

V.

BUDAPEST
A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KIADÁSA
1947

Ez a füzet Alapító Anyánknak 1916-ban Székesfehérvárott (ahol nővéreink akkor 3 hadikórházban teljesítettek szolgálatot) a pünkösdi fogadalomtétel előtti lelkigyakorlatok alkalmával tartott tanításait tartalmazza.

Nihil obstat. Dr. Carolus Gigler m. p., censor dioecesanus. Nr. 7214/1947.
Imprimatur. Strigonii, die 22. Oct. 1947. Dr. Joannes Drahos. m. p., vicarius generalis.

A kiadásért felelős : Argay Honoria S. M.
Stephaneum nyomda Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28.
Felelős : Ketskés János.

INVOCATIO.

Bölcseség,
Értelem,
Tanács,
Erősség,
Tudomány,
Jámborság,
Úr félelmének lelke
szállj reánk!

Szent Benedek Atyánk,
Rancé apát,
Eleonóra de Valense,
Néri Szent Fülöp,
Szent Vince,
Keresztes Szent János,
Római Szent Franciska,
Kis Szent Teréz,
Szent Ágoston,
könyörögjetek érettünk.

BEVEZETÉS.

. . . oly másodrendű az, hogy a lelkigyakorlat vezetője, a maga részéről ilyenkor mit mond vagy tesz: egyedül csak az szükséges, hogy *magát csupán felajánlott eszköznek tekintse:* drótnak, kábelnak, összekötő kapocsnak az Úr Isten bőséges kegyelme és az illetők lelke közt, esetünkben az Úr Isten és tiköztetek. És mivel valóban az Isten iránti engedelmesség állított oda, ahol állok, ez a két gondolat minden aggodalomtól megszabadít.

*

Már a lelkigyakorlat elején szükségesnek tartom megmondani, hogy én is arra készülök veletek szemben, amit egy híres lelki vezér tett egy lélekkel, aki alig várta, hogy beszélhessen vele. Ez egy nagyon éhes, nagyon szomjas, mohó lélek volt. És amint összekerült azzal a kiváló lelki emberrel, azt gondolta: «No, de most! Effeta: nyisd meg, Uram, szemeimet és füleimet, mert minél többet

akarok hallani. És készítette noteszeit, faragta ceruzáit . . . «Gyüjteni» fogok . . .

Végre elérkezett a nagy nap, és megtörtént a találkozás.

A megbeszélés pedig roppant egyszerű volt: az illető lélek legégetőbb hiányaira vonatkozott. És a találkozás végén ez a kedves lélek úgy érezte, hogy igen=igen, ez jó volt, de nem így gondolta el . . . «No, ha majd eljön a második alkalom, akkor biztosan meg= kapom azt, amire számítottam!» . . . És íme, a következő találkozásnál megint csak a lelki= élet alapvető igazságairól volt szó . . . A mohó lélek erre már nyugtalankodni kezdett. Meg akarta «szólaltatni» lelkivezetőjét és kérdések= kel próbálta «nyitogatni» és akarta rákénysze= ríteni őt, hogy pazar kincseiből osztogasson. «Igen?! Tudja már azt, amiről eddig beszél= tünk? — Átelmélkedte?! — Vérébe ment át?!» Ezek és hasonló megjegyzések ráfordí= tották az illető kedves lélek figyelmét az «alap» lelkiismeretes megdolgozására, az «egy szükséges»=re . . .

Az ember akkor veheti a Szentlelket és akkor részesülhet nagyobb kegyelmekben, ha eleve lemond minden kíváncsiságról, fülnek

és szemnek gyönyörködtetéséről: ha nem azt lesi, «hallok-e majd valami újat?» — hanem, amikor csak arra törekszik, hogy az ő lelke minél jobban feldolgozza a hallott igazságokat. Akkor veszi az ember a Szentlelket újból, valójában talán először és nem a megszokott értelemben, hogyha ilyen nemesen áll bele egy olyan nagy kegyelmi alkalomba, mint amilyen egy lelkigyakorlat is. Nem kíváncsisággal, lelki nyalánksággal, hanem éhesen, szomjasan; Istentől várva a lelki táplálékot, miután lelkét annak befogadására lelkiismeretesen előkészítette . . .

Az igénytelenség és engedelmesség szellemében fogadjátok tehát mindazt, amit én nektek tápláló, egészséges házikenyér formájában nyujtani fogok. Ha tudnék, akkor sem tennék másképen, annyira meg vagyok győződve arról, hogy csak az egyszerű, szolíd «házikoszt» tesz jót a léleknek; és hogy semmiféle spekulatív, teológiai vagy aszketikus magaslat nem nekünk való. A mi esetünkben ez kevélység, hiúság, kíváncsiság, egyszóval helytelen gyönyörködés volna.

Szálljunk le tehát a mi nagy szegénységünk mélységébe és örvendjünk azon, hogy a Szent-

lélek Úristen oly nagyon gazdag és az Ő kegyelmeit olyan nagyon akarja adni azoknak, akik Őt *egész szívvel keresik*. — Egész szívvel pedig azok keresik, akik így állítják be lelkületket, ily önzetlen hallgatásra, ily őszinte követésre.

Mindig megszégyenülök, ha a szentek életében azokról olvasok, akik egy prédikáció hallatára remetének mentek és 70—80 évet töltöttek szentül a magányban; vagy egyetlen gyónástól teljesen megváltoztak, úgy hogy további életük már csak megtérésük elmélyítése volt. — Ezek mind úgy tettek, mint ahogy én akarom, hogy ti is, én is cseleked-jünk: *a nyujtottakat jól feldolgozni* . . .

Ha ismétléseket hallunk, kérdezzük: miért üzeni ezt nékem az Isten újra? — Miért nem használtam fel a már egyszer hallottakat jobban? — Pedig ezt már hallottam egyszer, vajjon miért nem alkalmaztam akkor jobban az én életemre?

Nem azt figyelni, micsoda rendkívüliség kerül az asztalra, hogyan van az feldíszítve, hanem úgy tenni, mint az okos családfő, aki tápláló, egyszerű, célszerű ételeket nyujt; nem olyant, ami a szemnek-szájnak ízes, de

táplálóereje nincs, hanem olyant, ami vérré válik.

Nem az a fontos, hogy mi az az étel, hanem az, hogy mennyire tápláló és hogy milyen gyomorba kerül. A jó gyomor a legegyszerűbb ételt is feldolgozza és vérré változtatja. — Ilyen a jó lélek is. — Ha tehát most ezt az egyszerű lelki táplálékot veszitek, akkor a jó gyomorhoz hasonlóan dolgozzátok fel azt. — Azok a szent elvek és azok a gyakorlati példák, amelyekről majd szó lesz, váljanak vérré lelketekben. És dolgozzátok fel őket, de úgy!... hogy egy cseppje kárba ne vesszen. Gondoljatok mindig azokra a szentekre, akik a kegyelem egyetlen illetésétől váltak szentekké!...

I.

HIVATÁS ÉS FELELŐSSÉG.

Mindig nagyon hatott reám *Mózes hivatása*. Jól mondotta Michel Angelo híres alkotásának láttára az egyik bíboros: *Szent Mózes* — könyörögj érettünk!

Az ó-szövetségi szenteket nem szokás ugyan a «szent» jelzővel illetni, de ők azért nagyon is szentek. Az elsők egyike Mózes. — Aki volt Rómában, vagy legalább képekről ismeri Michel Angelo Mózes szobrát, annak már ebből is lehet némi fogalma *Isten népe* vezérének nagyságáról.

Mózes mindenekelőtt kiválasztott ember volt, akivel Isten színről-színre beszélt.

Vezér volt, Isten választott népének vezére,

majd az engedelmesség egyik legklasszikusabb példáját adja, végül

az Isten szigorának is nagy emléket állított.

Ezekre a sínekre állítottam be a mi mostani lelkigyakorlatunk kocsiját. Ezek lesznek a fő

irányok, amelyekben elmélkedünk. Ezért jól jegyezzük meg magunknak Mózesnek kiemelkedő vonásait, mert ha egyéb szentekről és a mi gyarlóságainkról lesz is közben szó, ezekre a kijelölt fő utakra mégis mindig visszatérünk majd.

*

Mózes életében már maga a hivatása is feltűnő.

Mózes első könyvében olvassuk, hogy Ábrahám követte az Úr szavát:

> «*Eredj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából, s menj arra a földre, melyet majd mutatok neked. És nagy nemzetté teszlek és megáldalak és naggyá teszem nevedet és áldott leszesz, — megáldom azokat, kik áldanak téged, s megátkozom azokat, kik átkoznak téged.*»
>
> (I. k. 12. fej. I. 3.)

A legnagyobb ígéret, melyet valaha ember az Úr Istentől nyert.

És Mózesnek mondja az Úr:

> «*Menjetek be és foglaljátok el azt a földet, mely felől megesküdött az Úr Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak, hogy nekik és utódaiknak adja.*»
>
> (*Móz. V. könyv.* 1. 8.)

Nem felelhette-e volna erre Mózes: «Hogyan hagyjam itt földünket, sátrainkat és ezt a rengeteg állatot? Hová menjünk, csak úgy a «levegőbe», mikor itt mindenünk megvan és rendezett állam vagyunk? Most «faképnél» hagyjak mindent, szedessem fel a sátrakat és menjek népemmel ismeretlen helyre?!» — Ő azonban nem így beszélt, nem ellenkezett, hanem engedelmeskedett az Úrnak.

Nemde, ez a hivatás! — Mi is mind kaptuk a parancsot: Hagyd ott népedet, menj ki nemzetségedből és menj abba az ismeretlen országba, amelyet én mutatok neked. És megszólaltak a rokonok: te tanítónő vagy, teneked nyugdíjképes állásod van, te szép leány vagy . . . És mi?! Nemde, Mózes hivatásához hasonlóan hangot hallottunk . . . «fel is kerekedtünk és kimentünk népünkből» és elmentünk egy ismeretlen országba, a Szociális Missziótársulatba . . . Adjunk hálát az Istennek, hogy meghallottuk az Ő hívó szavát és el tudtunk jönni erre a nekünk «ismeretlen földre».

Vajjon melyik hely volt ismeretlenebb? Mózes és az izraeliták előtt Kánaán földje, vagy mielőttünk és a mi korunk előtt az akkor

még alig létező Missziótársulat? Micsoda megjegyzéseket kaphatott Mózes! És kaptunk mi is!

*

Mózes életében megrendítő tragédia az, hogy Kánaán földjét — *élete célját, nem érte el.* Egy nagy festőművész különös módon fejezte ki ezt az egyik művében, mely a müncheni képtárban van elhelyezve. A festménynek «Mózes sírja» a címe. A kép láttára az ember azonnal megérti, hogy itt valami tragédia történt: egy célhoz jutott embernek mégsem lehet ilyen a sírja! . . .

Holdfényes, gyönyörű éjtszakában, a vad sziklák egyik kimagasló ormán Szent Mihály arkangyal áll túlvilági fönségben . . . mélyen alatta a világ, míg ő pallosára támaszkodva őrzi Mózes sírját. Nem látni ugyan, hol van a sír, de a festő jól érzékelteti, hogy az angyal ezen nem látható sír felett őrködik. Az ember azt is érzi, hogy Szent Mihály nemcsak Mózes megdicsőítésére áll ott: hanem az Isten igazságosságát is képviseli . . . hiszen Szent Mihály arkangyal mindig akkor szokott megjelenni, amikor Isten igazságosságáról van szó.

Mi történt Mózessel? — kérdezzük. Miért

nem ment be az Igéretföldjére? Miért nem érte el célját, holott már az első hívásnak engedett, «kiment háza népéből», elhagyta szülőföldjét, és hitben és engedelmességben elindult az ismeretlen föld felé? — Eddig rendben is volna minden! — De mi történt azután?! — Bekövetkezett valami . . . Mózes kételkedett Istenben. — Isten megbüntette Mózest és nem engedte, hogy Kánaán földjére lépjen!

Lehet-e egy szerzeteslélek számára üdvösebb és megrendítőbb megfontolás annál, hogy Mózes, Izrael népének felkent vezére aki színről-színre beszélt az Úrral, nem mehetett be az Igéretföldjére? Hogy mi okból? Mózes elrontotta Istennel való viszonyát. — *Mint só, amely megromlott, olyan a vezér, aki elvesztette a vezérség kegyelmét.*

És hogyan történhetett meg ez?

Mózesnek sok volt a gondja, a teendője. Elképzelhető, hogy mikor népével Egyiptom földjéről Kánaán felé indult, volt mit megszerveznie. Egy nagy népet utaztatott. Képzeljük csak el, ha mi valami kirándulás-félét rendezünk, hogy az mennyi munkával, sürgés-forgással jár, pedig csak egy-két napról van

szó, — a kiválasztott nép pedig örökre elment otthonából. Mindent magával kellett tehát vinnie. Hogy volt-e Mózesnek dolga?! — Némi fogalmat alkothatunk magunknak erről, ha meggondoljuk, hogy ő az akkori teokratikus államforma alapján egyszemélyben főpapja, vezére, bírája, államfője és prófétája volt népének. — Már most Mózes tragédiáját egyesek azzal is indokolják, hogy ő ebben a *sokféle elfoglaltságban elhanyagolta az Isten-szolgálatot.*

Pedig Mózes hivő, engedelmes és nagy-lelkű volt! Elhagyott mindent és *vállalta*, mint a nép vezére a nagy felelősséget. Ez pedig óriási dolog!... És mégis!...

Felesleges apróra szedni ezt a bibliai leckét. Mindenki belehelyezkedhetik a maga életével ebbe a történetbe és levonhatja a következtetését.

Én is vettem a hivatást, elhagytam mindent és eljöttem. Csakhogy ez még nem elég! — Jaj, csak úgy ne járjak, mint Mózes! — Pedig ha egy Mózessel ez történt, mit várhatok én? — Kétségbe kell emiatt esnem? — Nem! — Mózes ártatlan volt? — Nem! — Bizonyos, hogy a mindentudó és végtelen

irgalmas Isten tőle sem kívánt lehetetlent. — Mitőlünk sem! A jó Isten jobban tudja, mint mi, hogy mit jelent vezérnek lenni — és minden missziónővér «vezér». — *A Szociális Misszió vezérséget jelent.* Isten és ember előtt vállalkoztunk arra, hogy mások vezetője leszünk. Ha ez így van, akkor akár összejövetelek rendezünk, akár főzünk, ápolunk, tanítunk, előadunk vagy könyveket csomagolunk, ez egyúttal mindig vezérséget is jelent.

A jó Isten tudja és be is számítja, hogy «vezér»-nek lenni sok munkát ad, hogy kevesebb idő jut külső imára, istenszolgálatra, istentiszteletre, mint a klauzurás szerzetesnek, pl. egy Kis Szent Teréznek. — A mi életünk inkább Mózeséhez és Gordon pasáéhoz, ennek a modern hadvezérnek életéhez hasonlít. Ez a chartumi generális még a fronton is minden nap pontosan megtartotta imaóráját. — Ha ő a sátrára kitűzette a vörös selyemzászlót, az azt jelentette: «Most a legfőbb Hadúrnál vagyok szolgálatban». — És akkor senkinek sem volt szabad hozzá bemenni. Gordon pasa el is érte célját! — Ez a követendő példa! — Mi valamennyien csak akkor

érünk célt, ha mindazt megtartjuk, amit Isten a mi hivatásunkban tőlünk kíván.

*

Ezt a bevezető elmélkedést összefoglalva tehát:

Adjunk hálát azért, hogy hallottuk az Úr hívó szavát.

Adjunk hálát azért, hogy volt lelkierőnk elhagyni mindent és eljönni az ismeretlen földre, a Szociális Missziótársulatba.

Elmélkedjünk afölött, hogy bár Mózesnek országos, felelősségteljes, komoly feladata volt, mégis az Úristen még a mult érdemeiért sem nézte el neki kételkedését és gyarlóságait.

Vizsgáljuk meg magunkat, hogy mi milyen utakon haladunk? — Hogy *a célhoz-érők útját járjuk-e?*

Aki valamely egyházi szervezetben az evangéliumi tanácsok szerint él, az nyugodt lehet: eléri célját, ha az engedelmesség útján jár, vagyis ha nemcsak testileg engedelmeskedik, hanem lelkileg is.

Hogy Mózes esetét közelebbről tanulságul vehessük, kérdezzük:

Istentiszteletünket és munkánkat, amely

utóbbi szintén istenszolgálat kell, hogy legyen, hogyan végezzük?

— Imádkozunk-e illően, buzgón?

— Imánk nem merő külsőség-e?

— Nem csak formaság-e a gyónásunk, hanem töredelmes lélekkel járulunk-e e szentséghez?

— Alaposan megvizsgáljuk-e lelkiismeretünket?

— Jól megtartjuk-e a hálaadást szentáldozás után?

A floridai tavak alján sok ezüst fekszik, de csak az lát ott valamit, aki hosszan, mélyen néz bele a tóba.

Igy vagyunk mi is. Ha csak felületesen pillantunk lelkiismeretünkbe, nem vesszük észre a hibákat, a mulasztásokat. Viszont ha alaposan belenézünk lelkünk mélységeibe, meglátjuk ott azokat.

Aki csak felületesen vizsgálja meg magát, az ne csodálkozzék, hogy nem látja meg azt, ami az ő lelkének «alján» van és ne lepődjék meg azon sem, hogy lelki vonatkozásban üres a keze, hogy napjai haszontalanul telnek . . .

*

Imádkozzunk Mózeshez, az Ó-szövetség nagy szentjéhez, aki már ebben az életben elvette büntetését: kérjük őt, segítsen meg minket abban, hogy az ő megrendítő példája megóvjon bennünket a Szentlélek sugallatainak elhanyagolásától.

Székesfehérvár, 1916 június 9.

II.

AZ ENGEDELMESSÉGRŐL.

Az Ószövetség egy *másik nagy egyénisége Józsue.*

Józsue elődje példáján okulva nagyon aggódott, hogy esetleg ő is célt téveszthet. Nagy könyörgéssel fordult Istenhez és kérdezte, mit tegyen, nehogy úgy járjon, mint Mózes, aki az ő küldetését saját hibájából nem tölthette be egészen.

És gyönyörű választ adott neki az Úr. Olyant, amellyel minden szerzeteslélek nemcsak egy lelkigyakorlat alatt, hanem később is, éveken át táplálhatja lelkét azoknak a szenteknek példájára, akik egy szó hallatára hagyták el a világot.

Józsuénak aggodalmára Isten azt felelte:

> *«Bízzál és örvendezzél, figyelmezz a törvényre, és minden dolgot a törvény szerint cselekedjél, amit az én szolgám, Mózes rendelt neked. Ne térj el a Mózestől rendelt törvény*

útjáról se jobbra se balra, hogy bölcsen célhoz juss azokban, amiket cselekedni kell.»

(Józsue könyve I. 1—9.)

Milyen tanulságos!

Isten annak ellenére, hogy Mózest pályája végén oly súlyosan megbüntette, utódját, Józsuét mégis arra kötelezi, hogy pontról-pontra tartsa meg azt, amit ő előírt. Mennyire másként jár el az Úristen, mint mi emberek. Ha egy király elfordul hadvezérétől, akkor senkinek sem kell többé annak szavát követni. Az Úr azonban nem így tesz. *Az Úr ad az engedelmességre, az Úr ad a tekintélyre. Az Úr, ha bünteti is a hibát, mindig igazságos, és soha nem veti el az egész embert.* Ezt mutatja Mózes esete is.

*

Ebben az engedelmességről szóló elmélkedésünkben foglalkozzunk kissé részletesebben a lelkigyakorlat kezdetén segítségül hívott római Szent Franciskával. — Ő szerzetesnő volt, akinek életrajzában az elöljáróhoz való viszonyával kapcsolatban azt a nagyon kedves megjegyzést olvassuk, hogy «elöljárója ajkán csüngött ... és még a keze legyintését is leste».

Gondolkozzunk csak egy kicsit arról, hogy hogyan fogunk mi majd a mi ígéretünk földjére eljutni? — Elsősorban az engedelmesség útján! — Ez a legbiztosabb út. — Az Egyház szerzetesintézményei tulajdonképen ezt a biztosítékot vállalják a lelkekkel szemben: *nem engedik a lelkeket célhoz nem érni és utat téveszteni. Ezt a biztosítékot elsősorban az engedelmesség keretében nyujtják.* — Egy szentéletű író mondja a szerzetességről: «*A szerzetesség nem ruhából és fátyolból áll, hanem engedelmességből és fegyelemből.*»

Az engedelmesség és fegyelem a szerzetesélet gerince, az imádság pedig a lelke.

Nemcsak a külső, hanem mindig a belső engedelmességre is törekedjünk. Igaz: a belső engedelmesség sokkal nehezebb. — Ennek lényege az, hogy mi elöljáróink gondolatmenetét, ízlését, felfogását is magunkévá iparkodjunk tenni . . . Egészen modern gondolkozású világi papok is — nemcsak szerzetes lelkivezetők —, így értelmezik, tanítják és kívánják az engedelmességet.

Lehet, hogy egy szerzeteslélek külsőleg kifogástalan, pontos, rendes, mégis belsőleg vétkezik az engedelmesség szelleme ellen.

Mikor Szent Franciskáról azt írják, hogy «ő elöljárója ajkán csüngött, és keze legyintését is figyelte», ezzel főleg az ő belső engedelmességét akarják megörökíteni.

Vizsgáljuk meg magunkat, vajjon mi eljutottunk-e már az engedelmesség nagy fejezetének eme részéhez?

Vagy pedig belsőleg még mindig különálló utakon járunk?

A lelkigyakorlat egy olyan kegyelmi alkalom, mikor szakítanunk kell a belső rossz szokásokkal és veszedelmes hajlamokkal, hogy rátérjünk a biztos útra . . . Azért elhatározzuk, hogy megválunk a mi saját, *ötletes akaratunktól.*

Foerster tanár is nagy hive az engedelmességnek. Azt vallja, hogy az erős, *állhatatos akarást is csak szigorú engedelmességgel lehet elsajátítani.* Nevelni is csak az engedelmes, éspedig a belsőleg engedelmes lélek tud igazán.

A szerzetestípust ez teszi: ragaszkodás az engedelmességhez, a pontossághoz, a fegyelemhez, a napirendhez, a társulati szerzetesi szellemhez . . . Minden ezzel ellentétes hiba egyúttal jellemünket is gyengíti. — Csak

akkor nem gyengíti, ha az eltérésre igazán elkerülhetetlen okunk van, ha kötelességből, engedéllyel teszünk kivételt.

Ha erészben kíméljük magunkat, lelkierőinket csökkentjük, aminél nagyobb baj alig érhet bennünket. — Mert erőre nagy szükségünk van . . . Tehát *minden ilyen pontossági, fegyelmi kérdést úgy nézzünk, mint a mi lelkierőnknek egy pluszát vagy minuszát* . . .

Senki se mentse fel magát könnyen, önkényesen. Ha azonban testi gyengeség miatt nehéz valami, őszintén tárja fel esetét elöljárójának, és ha az engedményt adott neki, akkor már legyen teljesen nyugodt . . .

Kerüljünk tehát mindent, ami gyengít: minden kis csalafintaságot, minden önálló úton való járást és ragaszkodjunk lelkesen ezekhez az elvekhez . . .

Egy nagy lélek életrajzában olvastam a következő esetet: Az illető mielőtt szerzetbe lépett, kereskedő volt. Egyik barátja arra kérte őt, szerezzen neki egy doboz ceruzát, amit ő meg is tett. Barátja a vásárlással nagyon meg volt elégedve. Azonban olcsóbban kapta, mint adta, ami nem volt csalás, mert neki, mint kereskedőnek engedmény járt. Ezt a

nyereséget elhallgatta barátja elől. De ő a lelkiéletet komolyan vette s miután már útban volt, hogy hivatását követve szerzetbe lépjen, nem tudott megnyugodni addig, amíg ezt a kis «csalást» be nem vallotta és barátja bocsánatát nem kérte. Ezt az esetet egy *finomabb lelki törvény* ellen való vétségnek minősítette s addig, amíg azt jóvá nem tette, nem tartotta magát lelkileg egészen egészségesnek.

Fokozott mértékben vonatkozik ez minden engedelmesség elleni hibára. Ha valamit elhallgatunk, mert esetleg nem tartjuk eléggé fontosnak, vagy eltitkoljuk, mert már régen történt, gondoljunk erre a nagy lélekre és rendezzünk az utolsó fillérig mindent. A Szentírás mondja azt is, hogy a túlvilágon az utolsó garasig mindent törleszteni kell. Mert ha az ilyesmi nem is éppen bűn, de mindenesetre akadály a Szentlélek nagyobb kegyelme és a mi lelkünk között. Éppen ezért vizsgáljuk meg magunkat, hogy nincs-e a mi szívünkben még valami, amit elő kell venni, ami ha magában véve nem is bűn, finomabb szemmel nézve mégis olyasmi, amit rendezni kell...

*

Az életszentség végeredményben nem is egyéb, mint: «Erő a folytonos engedelmességre!» «Kraft zum fortwährenden Gehorsam.» Lám, az erő mennyire összefügg az engedelmességgel és az életszentséggel. Aki erre törekszik, az már a szentség útját járja. Azért oly fontos, hogy erőinket ne gyöngítsük. Nagyon sok szent semmiféle csodát nem művelt, csak ezt az elvet követte. Akárhány nincs is szenttéavatva, mert hisz az Egyház a szentül élő embereknek ezredrészét sem tudja kanonizálni.

A hősies, állhatatos engedelmesség mindig életszentségre vezet. Állhatatosság és engedelmesség nélkül nincs is életszentség. *A bencés szabályban* azért olyan lényeges a *stabilitás*, az állhatatosság, az állandóság, egyformaság, amely kizár minden ötletszerűséget, szeszélyességet, állhatatlanságot . . .

Hogyha pedig rendetlen vágyainkat teljesítjük, örök ellenségünknek szerzünk örömet.

Aki lelke minden ötletes hajlamának enged, önmagában bűnhődik: vagy felsül a végén és nem ér célt, vagy megbetegszik, vagy pedig eljátssza az elöljáró bizalmát, aki megvonja tőle az adott megbizatást.

Foerster mondja: «*Hogyha mi a mi önhatalmú gondolkozásunkat meg nem szabályozzuk és meg nem határoljuk, mégpedig az önhatalmú gondolkozást a tekintély, az önhatalmú akarást pedig az engedelmesség szava által, akkor a mi lelkivilágunkban mindenféle beteges kinövések jelentkeznek és kaotikus, zűrzavaros összevisszaságba kerülünk. Egyedül a lehiggadt idegen vezetés, amelyet a mi szellemünkbe és akaratunkba felszívunk, képes arra, hogy romlott és ösztönös természetünket zabolázza és megtisztítsa. A természetnek megdönthetetlen törvénye ugyanis az, hogy minden erő az akadályok által erősödik és a növényzet a nyeséssel lombosodik*».

Nemde, mindnyájan ismerünk olyanokat, akik lelkileg roppant szeszélyesek, kaotikusak, zűrzavarosak, ugyanakkor tudjuk róluk, hogy mivé válhatnának, ha hajlítani, «nyesni» engednék magukat. De mert erre nincs bátorságuk, maradnak az, ami voltak. Nem fejlődnek . . .

*

És miként a pap, ha a szentségben hozzáfordulunk, akkor is feloldozhat, ha egyébként gyenge jellem, mert ebben a szakramentális

cselekedetben nem a személye számít, és amint voltak erkölcseikben kifogásolható pápák és az Egyház mégis csalatkozhatatlan és a Szentlélek különös védelme és sugallata alatt áll: hasonlóképen az is, aki valamely szerzetes-intézményben az engedelmességet gyatra főnök alatt gyakorolja, szintén biztosítva van. Ez azonban nagy kereszt és hősies erény kell ahhoz, hogy valaki ebben mindvégig megmaradjon. És bár nagy kereszt és megpróbáltatás oly rendben élni, ahol a főnök nem jutott el hivatása magaslatára, a Szentlélek Úristen mégis megengedi, hogy ugyanakkor ott szentek is éljenek. Az elvet tehát mindenütt függetleníteni kell a személytől, aki azt képviseli. Ez az igazi katolikus felfogás.

Lelkünket mindig így állítsuk be: *imádkozzunk jó egyházi és társulati elöljárókért és minden körülmények között tiszteljük bennük a tekintély elvét.*

Befejezésül azt kérem, hogy mindenki alaposan, buzgón és teljes odaadással elmélkedje át és tegye magáévá ezeket a gondolatokat.

Székesfehérvár, 1916 június 9.

III.

ŐSKERESZTÉNY EGYSZERŰSÉGGEL.

Ebben az elmélkedésben pünkösd vigiliájának vezérgondolatával akarunk foglalkozni.

(Szeressük nagyon a vigiliákat és jól tartsuk meg ezeket az előkészületi napokat, nem annyira böjttel, mint inkább eszmei felkészüléssel.)

Jól tudjuk, hogy egy-egy vezéreszme segítségével először is saját lelkünket tápláljuk, ugyanakkor azonban védenceink lelkivilágát is erősítjük.

*

Az eszmény, amely gyermekkorom óta a szívemben ég: háziájtatosságok tartása a háznépének, azután azoknak kiterjesztése a külső munkatéren, a fogházban, a kórházban, a patronázsban.

(Egyik jeles politikusunk a birtokán minden nap tartott háziájtatosságot a cselédségnek. Felolvasott nekik a Bibliából és az előadott részhez rövid magyarázatot fűzött. Egyszóval mindennapi házi-kenyeret nyujtott nekik.)

Én is ennek az egyszerűségnek, nem pedig a nagy szónoklásnak vagyok a híve! Minél kevésbbé szónoki formában közölni a nagy igazságokat. — Nem szépen «szónokolni», nem «imponálni» akarni a reánkbízottaknak! A tartalom a fontos. — És példákkal színesítsük mondanivalónkat. Maga a közlésmód azonban legyen egyszerű és oly őstermészetes, mind amilyen minden anyag az ő eredeti mivoltában. De amit mondunk, *az a lélekből jöjjön.* «Konferálni» — beszélgetni hallgatóinkkal.

Mark Twain-nek, ennek a jeles amerikainak ,aki bejárta az egész művelt világot, példátlan híre volt, mint előadó. Valakit, aki előadásait látogatta, megkérdeztem, hogy hogyan hatott reá? «Páratlanul» — hangzott a válasz. «Olyan nagyszerű szónok?» — «Dehogy, éppen az ellenkezője.» — A londoni Royal Hallban úgy áll oda néhány ezer hallgatója elé — bár előadásaira mindig készül —, mintha csak egy valakivel beszélgetne. Akárhányan hallgatják is, *mindig a négyszemközti előadási modort használja* és ezzel hódítja meg a világ művelt közönségét. Ez valóban hiúság nélküli, talpig igaz előadási modor. Ennél

a módszernél nem lehet az időt üres szónoki formával kitölteni — itt lelket kell adni. Így előadni, amennyivel nehezebb, annyival nemesebb és eredményesebb is.

A lelkigyakorlat kapcsán ezt is a lelketekre akarom kötni: Ne bánjátok, ha előadás közben megakadtok, ne szenvedjetek, ha nem tudtok «szónokolni». Azért, hogy csak szerény formában, alázatosan és szegényesen tudjátok közölni a mondanivalókat, ne mulasszatok el egy alkalmat sem, hogy az erre éhezőknek lelki kenyeret nyujtsatok. — «Én nem tudok szónokolni» és ezzel kibujni a kötelesség alól *tulajdonképen hiúság:* az illető «félti a bőrét» és attól tart, hogy «felsül», hogy nem fog «tündökölni».

Ti valamennyien nem vehetnétek-e a Szentlelket ilyen értelemben is!?

Az apostolok, miután a Szentlélek leszállott reájuk, csodálatos módon egyszerre mindenféle nyelveken szólottak, — a fő felkészültségük azonban mindig az alázatos módszer maradt. Fellépésükben letettek minden hiúságról, nem törődtek az emberek kritikájával, nem bánták, ha akadoznak, ha felsülnek, nem is gondoltak arra, hogy ők

«szónokoljanak», hanem *egyszerűen csak adták* az Úr Krisztus tanítását, szegték és nyujtották az élet kenyerét.

Ime, ez mind pünkösdi gondolat . . . Ilyen értelemben is készüljetek «venni» a Szentlelket, hogy «nyelvetek megnyíljon», az álalázatosság kimenjen belőletek és teljesen *odaadók* legyetek, mindig készen az éhező lelkeknek az Úr Krisztust hirdetni. Az apostolok tizenketten voltak és mit alkottak! — Mi pedig hányan vagyunk!?

Ha nincs bátorságunk, gondoljunk a szegény halászokra, akik miután vették a Szentlelket, oly bölcsen és oly egyszerűen beszéltek.

Nagy öröm nekünk az, hogy Szent Pál beszédmódja és stílusa a Szentírásban meg van örökítve.

> *Vajjon vettétek-e a Szentlelket, minekután hivők lettetek?» kérdi Szent Pál az effezusi hivektől.*
>
> Azok pedig felelték neki: «*De még hírét sem hallottuk, hogy van Szentlélek*».
>
> Ő pedig kérdé: «*Kiben vagytok hát megkeresztelve?*»
>
> Azok felelék: «*Jánosnak a keresztségében . . .*»
>
> És midőn Pál rájuk tette kezeit, a Szentlélek leszálla reájuk és szól-

nak vala nyelveken és prófétálnak vala. (Ap. Csel. 19. 2—7.)

Ez a beszéd a lélek mélységéből jövő lelki készség, diszpozíció, átváltozás.

A Szentlelket venni tehát azt is jelenti, hogy legyőzünk minden hiúságot és megtanulunk mindennek örülni.

Kínáljuk fel magunkat a Szentléleknek ... És akkor majd mindannyian megtanulunk egyszerű, *katakombás stílusban beszélni.*

A mi beszédünk főforrása az Evangélium legyen, formája pedig az első keresztények puritán stílusa.

Aki el tudja képzelni magának a katakombákat, vagy pl. az efezusi egyházat, és megérti az első keresztények nemes egyszerűségét, az nem ijed meg attól, hogy a lelkekhez kell szólnia. Ott sem szónoklatot tartottak, hanem szinte «keresett» egyszerűséggel adták tovább lelkük kincseit.

Csak az, aki így, a saját lelke egyszerűségéből ad, csak az nem fogy ki soha. *Aki minden nap táplálja a lelkét*, másoknak is tud naponta adni.

Sok szónok beszéde után az ember azon gondolkozik, hogy az illető tulajdonképen mit

is mondott?! Ha nincs tartalom, akkor a leg ékesebb beszédnek sem vehetjük hasznát. Azok, akik csak burgonyán élnek, nem jutnak elég táperőhöz. Az olyan ember szervezetének pedig, aki csak cukrászsüteménnyel táplálkozik, nincs mit feldolgoznia . . . Keressük tehát az örök értéket, a tartalmat, nem pedig a csiszolt előadási modort.

Mi mindenben, kezdve a lelkiélettől egészen a berendezésig, a szolíd, a puritán, az őskeresztény irányzatot választjuk. — Ájtatosságainkban is! — Nem sokat «fecsegni!» Imánk is egyszerű, közvetlen legyen. A közös imának is szolídnak kell lennie. — Már a hanghordozáson meg kell hallani, hogy üres-e vagy tartalmas, súlyos-e az?

Imáinkban és minden egyéb misszió-társulati szentlelkes vállalatainkban ezt az irányelvet követjük. És az se bántsa hiúságunkat, ha csak kevesen hallgatnak. Kevesekkel szemben épúgy lehet és kell missziót végezni . . .

Ha felajánljátok magatokat a Szentléleknek és Vele telítitek lelketeket, nem kell félni hogy «ostobaságot» fogtok beszélni, hanem mindig egyszerű, igazi jó házikenyeret fogtok

tudni adni. Éppen azért egy-egy szentírási mondásnak a tartalmát roppant ki kell aknázni, magunkba kell «szívni». *Roppant nagy veszteség, ha valaki a szentírási kincsesbánya felett elsiklik anélkül, hogy abból minél több kamatot «zsarolna».* — Ez az egyedüli dolog, amit szabad «zsarolni». — Zsaroljátok ezt tehát saját lelki gazdagulástokra, mert csak így lehet az egész életen át missziót végezni. Ez bevált módszer, míg minden más metódus előbb-utóbb csődöt mond.

*

Hogy missziónkat teljesíthessük, ahhoz nem szociális szakkönyvek kellenek, *a Szentírással és egy Goffine-val*[1] *a hónom alatt az egész szociális missziót vállalom.*

Nekünk nem arra kell oktatni az embereket, hogy milyen gazdasági rendszerek stb. vannak. Ezek a dolgok a mi beszédeinkben mellékesek. Az anyagi ügyletek lebonyolítása sem a mi dolgunk. Azokat amúgyis mindenki maga próbálja megoldani. Erre vonatkoztatva

[1] Goffine volt ebben az időben (1916) a legjobb népies szentírásmagyarázat.

is érvényes az igazság: a legnagyobb művészet a meghatárolás, az elhatárolás.

A lelki, a szellemi és az erkölcsi irányítás mellett a legszükségesebb a népnek az egészségre, a hygieniára való oktatása. Hogyan kell fertőtleníteni, helyesen ruházkodni, tápkálkozni, ezeket tartom a népre vonatkozólag a legfontosabbnak, főleg az egészségügyet.

Minden *missziósnővérnek* aki életét mindvégig pünkösdi szellemben eredményesen akarja eltölteni, először is *tisztába kell jönnie azokkal a területekkel, amelyekkel nem akar foglalkozni.* Ha valaki szobrász, akkor nem törődik azzal, amire csak a festőművésznek van szüksége. *Aki okos, az nem kezd bele mindenbe. Csak a botor ember hiszi, hogy el tud valamit intézni azzal, hogy mindenbe beleszól. Itt is gyakoroljuk az elhatárolás nagy művészetét.*

Bár szellemi értelemben az egész világ a mi birodalmunk, ehhez azonban mindig hozzáfűzzük, hogy nem minden irányban, hanem *csakis lélekmentési vonatkozásban.*

*

Most, a pünkösdi előkészületnél is, tartózkodjunk a szükségtelen elszórakozástól és a

felesleges szellemi élvezetek keresésétől. — A lényegre fektessük a fősúlyt!

Gondolkozzunk pl. afölött, hogy:

— Mi az állhatatosság?

— Hogyan alakíthatjuk jellemünket állhatatossá?

— Mi gyengíti jellemünket? . . .

— Ne feledjük, hogy az Isten a magányban szól az emberhez!

Egyáltalán mit jelent az, hogy Isten szól az emberhez!?

— Gondolkozzunk továbbá a vágyak járásáról,

az önmegtagadás, az önlegyőzés boldogságáról.

(Példát venni a világiak soraiból is és meggyőződni arról, hogy milyen nagy örömet okoz az önmegtagadás.)

«Lélek szerint járjatok és nem fogjátok véghezvinni a test kívánságait.»
(Gal. 5. 16—17.)

«. . . Mert a test vágyai a lélekével ellenkeznek . . .» (U. o.)

Mit értünk ezalatt: a lélek szerint járni?

Ez ellentéte a külsőséges vallásosságnak, az ú. n. betschwesterségnek.

Buzgón óhajtsuk a Szentlélek vételét, Aki megtanít arra, hogy a lélek hogyan nyilvánítsa óhajait Isten előtt (imádság), és nekünk hinnünk kell, hogy ez az óhajnyilvánítás felszáll az égbe. Mint amikor megnyomjuk a villanycsengőt és tudjuk, hogy az ott szól, ahol akarjuk, akár kilométernyi távolságban is, úgy a mi imánk is felhatol az égbe. — Ezt mindig szem előtt kell tartanunk. Imádkozzuk így a «Jöjj el Szentlélek» imát, különösen pünkösd idején.

*

Visszatérek arra, hogy a fősúlynak nálunk mindig a Szentíráson kell lennie. — Sokszor tudatosítsam magamban, hogy én rendületlenül, lelkesen ragaszkodom a magam elé tűzött feladatokhoz, és én a lélekmentésnél Isten kegyelmével az első keresztények puritán stílusában akarom magam beledolgozni lassan és céltudatosan.

(Fiatal leánykoromban, amikor csak lehetett, egészen titokban mindig megtartottam a háziájtatosságot a személyzettel. És amikor nemrégiben a Szentírásban olvastam: «*Egy kifogásom van ellened, hogy a te első szereteted eltűnt*», akkor magamba szálltam és megbántam, hogy az én első buzgóságom etekintetben elmaradt, és elhatároztam, hogy misszionk területén visszatérek ehhez a szép szokáshoz.

Mikor évenként szüleimmel Tirolban jártunk, a szállodákban és penziókban szobámba hívtam a cselédeket és rövid esti ájtatosságot tartottam velük. Felolvastam nekik a másnapi Szentleckét és az Evangéliumot, azután egy rövid, de fölséges ima következett, végül megkíváltam őket szenteltvízzel és elbúcsúztattam őket, hogy Dícsértessék a Jézus Krisztus.)

Fáradt emberekkel nem lehet végnélküli rózsafüzéreket imádkoztatni. — Mindig tápláló eledelt kell nekik adni, de röviden. — Egy pár gondolatot leszögezni, olyasmit, ami belemarkol a szívükbe, belevéződik az agyukba. Az ilyesmit mindig derűsen, bizonyos lendülettel kell csinálni. *Ne mint ólommadarak nehezedjünk ezekre a fáradt lelkekre,* hanem úgy, hogy felfrissülve menjenek el ezekről az ájtatosságokról.

«Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradtak és terhelve vagytok és én megenyhítlek titeket.»

(Máté 11, 28.)

Fáradt, elnyűtt embereket valahogyan úgy kell lelkileg felfrissíteni, mintha egy eltikkadtat egy csésze hideg kávéval kínálnánk meg.

Hogyan, mivel enyhíthetnélek meg téged, te szegény lélek? — kérdezzük az Úr Jézussal.

Tekintsünk körül: Nincs-e környezetünkben valaki, akiért valamit tehetnénk?

Nincs-e környezetünkben valaki, akire nagyon ráfér, hogy megkérdezzük, hogy «mit tehetnék Érted?»

Meglátom-e én az emberek arcán a szenvedő vonást, a fáradtságot, a megterheltséget?

Azt is kérjük a Szentlélek Úristentől, hogy *növelje bennünk a missziós érzéket.* — Adjon szemet, hogy megismerjük az emberek sajátos szenvedéseit és igényeit és tudjunk velük úgy beszélni, ahogy Krisztus Urunk tudott az ő nyelvükön szólni. Ő nem fárasztotta, hanem megenyhítette őket.

Az így nyujtott lelki alamizsna felér minden anyagi jóval, mert *a legnagyobb segítség az, ha egy fáradt lelket Krisztus szellemében megenyhítünk.* Az emberek az alamizsnát csak anyagi segítségre értelmezik, pedig mennyire kell a lelki alamizsna sok gazdag embernek! — És fáradt lelkeknek üdítő pohár vizet nyujtani lelki értelemben, nem alamizsna-e? Vagy valakinek, aki fel van «dúlva», segíteni, kivenni belőle a mérget, nem az irgalmasság cselekedete-e? — Készüljünk fel erre a lelki alamizsnanyujtásra, amely többet ér minden böjtnél, mert ez a szeretet. Az engedelmesség

és a szeretet pedig nagyobb minden áldozatnál.

*

Mai lelkigyakorlatos elmélkedésünk alapján gondolkozzatok mindezen és kérjétek a Szentlélek-Istentől a beszéd adományát, hogy *tudjatok a kifáradt, megterhelt lelkekhez szólni,* hogy minden hiúság és szónoklásra törekvés kizárásával *égjen bennetek a vágy, hogy valóban lelki kenyeret szeljetek és adjatok az éhező tömegnek.*

Vezéreszménk pedig mindenben a régi keresztények egyszerű, klasszikus modora legyen.

*

Add, ó Szentlélek Úristen, hogy a Misszió-társulatban, gyermekeimben meg legyen az első kereszténységnek ez a misszióskodó, apostolkodó szelleme! És én úgy remélem, hogy ez meg is lesz. Úgy legyen!

Székesfehérvár, 1916 június 10.

IV.

A BESZÉD MŰVÉSZETE.

(A vezetésről és az engedelmességről.)
(Töredékes.)

Ha valaki az Isten igéjét szereti hallgatni és nagyon a lelkébe fogadja azt, az rendszerint annak a jele, hogy a Szentlélek kegyelemhatása alatt áll és hogy az Isten szavával a kegyelmet is kapta.

Az Istennel való ezen kapcsolat nagyon hasonlít a villamossághoz, a mágnesességhez. — Hogyha az élettelen drót alkalmas közeggel kerül összeköttetésbe, ha belekapcsoljuk a konnektort, akkor a hideg víz egyszerre csak forrni kezd. Hasonlóképen a hideg lélek is felmelegszik, ha összeköttetésbe kerül a Szentlélek áramával . . . ezt az elektromos átjárást mindenki érzi, aki szomjas lélekkel hallgatja és be is fogadja az Isten igéjét.

Vannak lelkek, akik elzárkóznak az Isten igéje elől, akik meddők maradnak, akikről

minden lepereg. Ezek olyanok, mint a rossz vezeték, nem veszik át az «áramot». És vannak, akik amint csak hallják az Isten szavát, vagy a templom orgonáját, vagy bármilyen más, ehhez hasonló «érintésre» azonnal belekapcsolódnak Istenbe. Nagy öröm, ha valaki az Isten igéjének ezen egyszerű megnyilvánulása iránt vonzalommal bír. Ez jó jel.

*

Gyönyörű a pünkösd vigiliájának misekezdete. Az Egyház a Szentlélek eljövetele feletti örömét fejezi ki benne.

«. . . *Erősítse meg azok szívét* . . .» (Oratio) «. . . *és az ő vigasztalásán mindig örvendezni tudjunk* . . .»

Ez nem érzelgés, mert a Szentlélekben mindig helyesen «érzünk». Kérjük a miseszöveg alapján Istent, hogy mi is érezzünk, és pedig igazán. *Mert lehet nem igazán is érezni!* Ez pl. a csak külsőleg vallásosak, a «Betschwesterek» esete, akik bizonyos alkalmakkor «meg vannak hatva», érzésüknek következményeit azonban már nem viszik át az életbe.

Mi pedig ne érzelegjünk, hanem érezzünk *igazán*, érezzünk úgy, hogy ennek a mi érzésünknek folytatása legyen az életünkben.

Amilyen drága a szív meghatódottsága, amilyen kegyelem a könnyek adománya, olyan visszataszító mindaz, ami a külsőségekben kimerülő vallásosság (betschwesterség) fogalmához tartozik. Az ilyen vallásosság teljesen megbízhatatlan, semmiképen sem színarany, nem valóban megújhodott, hanem felületes, könnyű fajsúlyú, hazug, nem igaz lélekből jövő . . .

*

«. . . *és szólnak vala nyelveken* . . .»
(Vigilia Szentleckéjéből.)

Annak, aki lélekmentéssel foglalkozik, annak az ő hívei «nyelvén» kell tudni szólni. — Aki nem tud ebben a lelki és apostoli értelemben *sok nyelven* beszélni, az még nem vette igazában a Szentlelket. Aki nem tud idegesekkel, terheltekkel bánni, hiszterikus nőket megnyugtatni — ez mind más-más nyelveken való szólás —, az nem alkalmas a lélekmentésre. Kérjük a Szentléleknek ezt a nyelvbeli adományát, hogy mindenkivel, akivel küldetésünk összehoz, az «*ő nyelvén*» tudjunk beszélni.

Az *alattvalók* kérjék, hogy a fellebbvalók nyelvén tudjanak szólni, hogy jól fel tudják

tárni a szívüket, hogy megkönnyebbüljenek... hogy röviden és velősen tudják előadni mondanivalóikat.

A lelkiismeretes *elöljáró* nagyon kéri a Szentlelket, hogy eltalálja alárendeltjeinek nyelvén való szólást, nehogy túlságos terhet rakjon a vállukra. Hogy olyan formában parancsoljon és olyan rendeleteket adjon, amelyek (az elvek fenntartása mellett) az illetőknek lehetőleg ne essenek nehezére. — Gondoljon arra, hogy az engedelmesség keretén belül minél több szabadságot hagyjon, hogy senkinek kedvét ne szegje. Az az elöljáró, aki olyan «nyelven» beszél, hogy alattvalói önállóan és mégis az engedelmesség jegyében működnek, és úgy «vezet», hogy nem töri le feleslegesen az egyéniséget: az ilyen elöljáró *igazi «művész»*.

Egy nagy csomagoló-raktárban, ahol éppen egy pár gyakornok tanult, láttam, hogy hogyan bántak velük. Milyen türelmetlenek, parancsolók voltak hozzájuk! Akkor lett egészen világos előttem, hogy milyen borzasztó hibákat követhet el egy elöljáró — főleg értelmesebb alattvalójával szemben —, ha nem veszi tekintetbe az illető egyéniségét . . . kiszabott működési körét, és ezzel kedvét veszi. Mert

már nagyon tökéletes léleknek kell lennie és teljesen természetfeletti alapon kell állnia annak, aki kedvét nem veszti, ha az elöljáró nem tud az «ő nyelvén szólni . . .»

— Vizsgáljuk meg magunkat, hogy mint alattvalók tudunk-e, ha fellebbvalóink esetleg hibásan «kezelnek» bennünket, erre a természetfeletti alapra helyezkedni? — És akárhányszor kezelnek is bennünket hibásan, kitartunk-e ebben a természetfeletti alárendeltségben? — A tekintély elvét tartjuk-e annyira magasra, hogy ilyen hibás kezelés mellett is belső engedelmességgel alávetjük magunkat elöljáróinknak?

— Viszont ha főnöknő, vagy vezetőállásban levő nővérek vagyunk, iparkodunk-e alattvalóink, munkatársaink «nyelvén» szólni.

— Nem vagyunk-e kicsinyesek?

— Saját szokásainkat, felfogásunkat nem kényszerítjük-e fölöslegesen másokra és ezzel nem hozzuk-e őket kísértésbe, hogy ne engedelmeskedjenek? — hogy kijátszanak? — Rajtunk a felelősség, ha nem tudunk alattvalóink «nyelvén» beszélni és az illetők emiatt kedvüket vesztik és «súlyosan» viselik terhüket.

(Ha pl. egy ló nagyon harapós, tágabbra kell venni a kötőféket. Így az embereknél is tekintettel kell lenni pl. a nyugtalanabb természetűekre, akik amellett nagyon értékes munkaerők lehetnek.)

— Elég kíméletesek vagyunk-e akár fel-felé, akár lefelé?

— A mi munkakörünkben nem nyomunk-e el senkit?

— Megbeszéljük-e eléggé testvériesen munkatársainkkal a terheket? Vagy esetleg feleslegesen rájuk rakunk ilyeneket?

— Munkatársaink, alattvalóink merik-e nekünk megmondani, ha valami fáj nekik?

— Viszont vagyunk-e mi eléggé őszinték, alázatosak ahhoz, hogy megmondjuk, ha nekünk ez vagy az nagyon nehéz? — Gyakoroljuk-e az alázatosságot ebben a formában? Vagy pedig némán akarunk szenvedni?! De vigyázzunk, mert az ilyesfajta «*hősies némaság*» *többnyire kevélység!* A szentek mindig nyílt-szívűek voltak elöljáróikkal és testvéreikkel szemben. Megmondták: nézd, én tökéletlen vagyok, nekem ez fáj.... Ne csináld ezt vagy azt, vagy magyarázd meg nekem, hogy könnyebb legyen. Ez nem tévesztendő azonban össze azzal a síránkozó, gyenge, erénytelen el-

járással, amely ha főnöknője valamiben nem enged, vagy nem a kedve szerint tesz, tele van panasszal és megbántottsággal.

A Szentlélek Úristen világosítson meg, hogy a «nyelvek tudományát» ilyen értelemben is bírjuk . . .

*

A Szentlélek az embert az igazság megismerésére vezeti. — *Egy-egy csalódás rendesen egy újabb megismerés kapuja szokott lenni.* Ezt a jó Isten rendelte így. Az ember kiábrándul valamiből, csalódik valakiben . . . meggyőződik, hogy amiért fáradozott, az nem éri meg azt . . . de azután Isten kegyelmével megszenteli ezt a fájdalmat . . .

A megpróbáltatásban a hit nélkül élők és köztünk az a nagy különbség, hogy azok elkeseredettek, mert ők a fájdalmukat nem szentelik meg . . .

*

A Szentlélek az apostolokat bátorsággal, örömmel, bölcseséggel «szerelte fel». — Megszabadultak a félelemtől, a kételytől. A Szentírás oly gyakran mondja: «Ne félj!» — Mily gyönyörű bátorítás! Mert tagadhatatlan, hogy mi sokat félünk. — «Ne félj, csak higyj, —

légy hű . . . és elnyered az élet koronáját.» Ezek mind súlyos szavak.

Mikor Luthertől megkérdezték barátai, miért nem hagyta meg a misét, azt felelte: «A konszekrálás szavai nekem túlságosan súlyosak» . . . Minden szó, ami az Úr szájából jön, súlyos és ezt a súlyt nekünk éreznünk kell . . . Csak ne úgy futtában! . . . Ez hasonló a szentáldozáshoz: megárt annak, aki csak felületesen, futtában veszi! . . . Sajnos igazság, hogy sokan nagyon felületesen veszik . . . pedig a «fele sem tréfa» . . . A nagy igazságok ne legyenek «pengő érc és zengő cimbalom» . . .

A modern embereket is meg kell tudni «rendíteni», de azt nem lehet hangzatos beszédekkel, azokra csak valódi értékkel és súllyal lehet hatni. A Szentlélek Úristen ilyen beszélőképességet adjon nekünk . . .

Egy elismerten nagy lélek arra a kérdésre, hogyan vált olyan *súlyos* egyéniséggé, ezt felelte: «Én nagyon kevés vezetésben részesültem, Isten azonban azt a kegyelmet adta nekem, hogy *azt a keveset, amit kaptam, erősen feldolgoztam, teljesen «felszívtam»* . . .

A Pünkösd a kegyelem: a bűnbocsánatnak és az emberiség megszentelésének napja. — E napon az apostolok beteltek Szentlélekkel, Aki annyira «betöltötte» őket, hogy evilági dolog többé nem fért a lelkükbe . . .

*

«*Krisztus engedelmes volt mindhalálig, és pedig a kereszthalálig.*» — A mi engedelmességünknek se legyen határa. — Az engedelmesség kell, hogy a mi eledelünk legyen. — *A lelki eledel nemcsak erősít és táplál, hanem boldogít is. Az engedelmes szerzetes ennélfogva mindig boldog . . .*

Az engedelmességet mi is a mi legfőbb feladatunknak ismerjük.

Boldogságunkra vezető legfőbb eszköznek pedig a kötelességteljesítést.

Ez az igazi boldogság. Akiket legjobban tisztelünk a világon, azok mind a kötelességteljesítésnek majdnem aggodalmas követői és a világért sem engednek egy jottát sem belőle. Ha az ember a kötelességét még szenvedés és lemondás árán is állhatatosan megteszi, akkor mindig gyarapszik erőben és ennek nyomán áldás fakad. *A szenvedésben is a boldogságot kell keresni.*

A szerzetesélet nagy titka: az ember lemond a világról azért, hogy boldog legyen, áldozatot hoz azért, hogy boldog legyen, töri magát azért, hogy boldog legyen.

A boldogság utáni vágyat az Isten adta és ez helyes ösztön. *Senki sem lép a szerzetbe azért, hogy lemondjon a boldogságról*, hanem azért, mert a Szentlélek felvilágosította, hogy sokkal nagyobb boldogság ezt az életet élni, mint azt, ami a világban van.

És mivel a boldogságnak leghatalmasabb pillére az erő, azért kell már önző szándékból is kerülni mindazt, ami ezt az erőt csökkentheti bennünk. A kötelességmulasztások, engedetlenségek, kis jellemtelenségek, mind erőinket apasztják, tehát boldogságunkat csökkentik. Lényegében véve mindezek egy nagy hálózatot képeznek, és egyetlen hibát sem követhetünk el anélkül, hogy az, amit lélekkomplexumnak nevezünk, meg ne sínylené azt. — Miért adnak a jószellemű szerzetekben olyan sokat a fegyelemre, pontosságra és mindenre, ami a szerzetesjellemet kialakítja? Mert mindez nélkülözhetetlen kelléke az igazi boldogságnak . . .

*

Minél jobban szólít ki hivatásunk a világba, annál nagyobb összeszedettségre és szilárd szerzetesszellemre van szükségünk. Mint ahogy a háborgó tengerre eresztett hajónak sokkal erősebbnek kell lennie, mint a folyóvízen járónak, hasonlóképen vagyunk a mi hivatásunkkal is. Erőseknek kell lennünk, hogy semmiféle «hullám» minket lelkileg «oda ne csapjon» és szét ne zúzzon. Mennyi elmélyedésre, erőre van szükségünk, hogy szilárdan helyt tudjunk állni az élet háborgó tengerén!...

És ez a szellem, az egyházi intézményeknek ez az ősrégi, lélekben oly előkelő szelleme, előkelővé teszi magát az embert is. Akármilyen szegény és csúnya lehet valaki egyébként, ez előtt a szent, gyüjtött magatartás előtt mindenki meghódol...

*

Vannak alkalmak, amikor nagy Szent Teréz szavai érvényesek: «Akár ülve, akár állva, akár fekve imádkozik valaki, csak jól imádkozzék». Az Isten gyermekeinek ezt a szabadságát össze kell tudni egyeztetni a fegyelemmel.

A trappistákról feljegyzi a krónika, hogy

rendületlenül ragaszkodtak napirendjükhöz, szabályuk szellemét határtalanul szerették.

Jól jellemzi őket a következő eset: Egyszer éjjel, amikor éppen az angol király volt Rancé apát vendége, tűzvész ütött ki és a drága királyi lovak majdnem odavesztek. A szerzetesek rögtön az oltáshoz fogtak és csodálatos ügyességgel úrrá lettek a lángok felett. Felkapaszkodtak a lajtorjára, és amellett egy «kukkot» sem szóltak... Közben eljött a zsolozsma ideje, ekkor letérdeltek az égő épületrészekhez támasztott létrákra és elvégezték imájukat. Senkinek sem történt baja s a tüzet is szerencsésen eloltották. Amikor apátjuk később arra figyelmeztette őket, hogy ilyen körülmények között a csendhallgatás nem kötelező, így feleltek: «Tudjuk Atyám! szükség esetén meg is szegtük volna, de hála Istennek, nem kellett...» Micsoda szellem! És hogyha az ember Rancé apát kapitulumi tanításait olvassa, milyen aprónak látszó jellemhibák kerülnek ott szőnyegre. Mikor például az egyik ujonc csak napok mulva vallott be egy hibát, ilyen fájdalmas intelemben részesült: «Nem az a baj, amit tettél, hanem az, hogy nem mondtad meg előbb; és vajjon tudod-e, hogy az ördögnek

ezzel a hallgatással milyen tág kaput nyitottál? . . .»

*

Foglaljuk össze ennek az elmélkedésnek az anyagát:

Mondottuk, hogy:

Isten akarata, hogy a fellebbvaló tudjon az alattvaló, és fordítva: az alattvaló a fellebbvaló «nyelvén» beszélni,

tudjunk a fáradt és terhelt emberek nyelvén szólni,

az Úr Isten akarata az, hogy a szenvedésekben is boldogok legyünk,

hogy boldogságunknak szigorú kötelességteljesítés az ára,

minden szerzeteslélek, aki hivatása magaslatán áll, az a keresztje mellett is boldog.

Mondottuk, hogy sokszor egy nagy csalódás idéz elő lelki haladást.

Mindezeket a Szentlélektől kell kérni és nem szabad «félni». Tehát a jövőtől és a szenvedésektől se féljünk, mert ezek mind az Úr Isten akarata, «. . . az én eledelem, hogy Atyám akaratát teljesítsem». — Nekem pünkösdre a Szentlélek Úr Istentől ezt a készséget és boldogságot kell kérnem . . .

Fejezzük be ezt az elmélkedést Fenelon püspöknek ezzel a mondásával: «*Az Istennek minden előre látható és előre nem látható tervére az én lelkem csak egy áhítatos «Amen»-nel válaszoljon*».

Ez felséges, valóban pünkösdi ima . . .

Székesfehérvár, 1916 június 10.

V.

A MEGÚJHODÁSRÓL.

Az életben számtalan olyan lélekkel találkozunk, akik valamiképen úgy jártak, mint Mózes: elvesztették hivatottságukat, nem érték el céljukat. Sokszor talán nem is annyira külsőleg, mint inkább belsőleg történik ez meg velük. Ismerünk szerzeteseket, papokat, akikre ráillik, amit a Szentírás mond a romlott sóról ... Rajtuk a reverenda, a gyűrűt a szerzetesruha ... és mégis ... Egyházi jellegüknek a külsőségei még megvannak náluk, de kiérezzük, hogy romlott só a lelkük. Mi történik a sóval, ha megromlott? ... Mit ér egy pap, vagy egy nővér, ha csak külsőleg az? — Ha már nem világít?! ...

Mózes életében azt is láttuk, hogy *az Isten türelmének megvan a maga határa*. A határ ott kezdődik, ahol a türelem az igazságossággal találkozik. Az Isten végtelenül türelmes, de végtelenül igazságos: e kettő között van valahol a mi határunk.

Bossuet, ez a szentéletű nagy püspök, az ő hitvédelmi művében így ír erről: «*Az isteni Gondviselés nem ad a végtelenségig határidőket. Azért ugyancsak szükséges, hogy az ember végre elhatározza magát és lelkivilágában rendet teremtsen. És azok, akik erre a végleges elszánásra soha nem tudják magukat elhatározni, azok anélkül, hogy ráeszmélnének arra amit tesznek, egy szép napon csak odajutnak, hogy elérték azt a határt, amelyet Isten az ő tétovázásuknak szabott*». . . .

Tagadhatatlan, hogy az ember ennek hallatára valahogyan találva érzi magát, főleg úgy fogadalomújítás idejekor . . . Akár újítunk, akár először teszünk fogadalmat, ezt az alkalmat vegye mindegyikünk Isten üzenetének, hogy lelkiéletében újra elérkezett egy ilyen határhoz, elsősorban saját üdvössége, továbbá a kapott és vállalt misszió szempontjából.

Mily fölségesen találó Szent Lukácsnak idevonatkozó megjegyzése: «. . . *és te magad egykoron megtérvén, fogj hozzá testvéred megerősítéséhez*». (Luk. 22. 32.) Különben a Szentlélek Úristen nem adja magát neked és nem engedi, hogy Őt másoknak közvetítsd. Ha meg nem tértek, romlott só lesztek, és akkor

hogyan tudtok másokat megerősíteni?! — Ez alól kivétel csak a szentségek kiszolgáltatásánál van.[1] Egyébként még nem láttunk eredménnyel misszióskodni a kegyelem állapotában nem lévő, a Szentlélektől be nem töltött lelket.

Olyanok, akik a misszióra ezt a külön hivatást kapták, mint mi is, azok sokkal jobban is szenvednek akkor, ha ellentállnak a kegyelem sürgető szavának és nem sietnek a lelkek segítségére. Mert életszentségre mindenki köteles ugyan törekedni, azonban nem mindenki köteles életét felebarátja megmentésére szentelni. De azok, akik arra nyertek hivatást, hogy nemcsak a maguk lelkét, hanem a másokét is megmentsék, kettős kegyelmet kaptak. A kettős felelősségnek kettős boldogság is a jutalma azoknál, akik ezt a küldetést vállalták, viszont kétszeres szenvedés az osztályrésze azoknak, akik a kapott hivatásnak netalán ellentállnak.

«És te magad egykoron megtérvén...»

Egy nagynevű amerikai filozófus (William James † 1910) arra a kérdésre, hogy tulajdon-

[1] A papnál pl. a gyóntatószékben nem számít, hogy milyen kegyelmi állapotban van, mert az általa kiszolgáltatott szentség az ő lelkiállapotától független, önerejéből működik. *A Kiadó.*

képen mi is a «megtérés», ezt a feleletet adja: «*a megtérés nem egyéb, mint a megismert igazságoknak végleges megragadása*».

Azok a szentek, akik egy prédikációra, egy gyónásra, egy intésre halálukig szentül éltek, azok azt az egy igazságot, melyet az Úr Isten az ő megmentésükre küldött, halálos elszántsággal ragadták meg.

Vizsgáljuk meg magunkat: ilyen halálos elszántsággal ragadjuk-e meg mi is azt a néhány lényeges, reánk vonatkozó igazságot?

Ne legyen közöttünk senki sem, akire a Szentírás szava illik: «... bár hideg vagy forró volnál ... de mivel langyos vagy ...» Ha világi vagy és férjhez mentél, légy igazi feleség. És ha az Istennek adtad életedet, akkor légy ott egészen Istené, légy szent. Ha langyos vagy, vagyis ha misszionővér vagy és mégis világias vagy, ha megtűröd magadban a jellemtelenségeket, akkor bekövetkezik az az állapot, amit az Írás úgy fejez ki, hogy «kivetlek» ... Nem kellesz, mert «se hús, se hal nem vagy».[1] Az ilyen *jellegtelenséggel* soha nincs a Szentlélek Úristen.

[1] Ismert olasz közmondás.

Fogadalmat tenni vagy újítani és véget nem vetni a «se hús, se hal»-féle jellegnélküli lelkiállapotnak, az egyenesen kihívása az Úr haragjának. — Az Úr Istennel «játszani», vagy őt becsapni nem lehet. Ezt jellemes emberekkel sem lehet megtenni, hát még az Úr Istennel! . . . Az Úr Isten nem bottal ver . . . Nem kell, hogy mindjárt villámmal sujtsa az illetőt. Vannak *szellemi villámcsapások*, amelyek sokkal jobban tönkreteszik az embert . . .

A fogadalomtétel ennélfogva nemcsak boldogság, pünkösdi lelkesedés, kedves együttlét, felejthetetlen emlék, hanem inkább elérkezés ahhoz a határvonalhoz, ahol Szent Mihály arkangyal áll kivont karddal és figyelmeztet: «eddig és nem tovább! — Vagy! vagy!» Szent Mihály arkangyal figyelmeztet minket: Te . . . te . . . vigyázz! . . . Nem lehet Ővele játszani. Ami tebenned még megújhodásra szorul, azt tedd meg mielőbb, mert ez *most* a kegyelem órája. Az Isten *most* még kínálja neked a kegyelmet . . ., de ha ezt eljátszod, ha átléped türelmének határát, én bánok el veled . . . Nemde, mindenki térdre esik, aki előtt elvonul ez a kép. A szerzetes pedig erre csak azt mondhatja, hogy «Kyrie eleison» . . .

Egyik-másik lélek tán azt gondolja, hogyan is lehet nálunk ilyesmiről szó? Hiszen én meggyóntam minden bűnömet! . . . Emlékezzünk csak vissza Mózes példájára! — Annyi bizonyos, hogy nem volt nagy bűnös . . . És mégis bűnhödött! . . . — *Különböző vétségek állnak útjába a Szentlélek eljövetelének.*

*

Ha az ember mélyen beletekint a lelkébe, akkor azt látja, hogy *az el nem határozott, meg nem tért, tétovázó lelkület tulajdonképen két elemből tevődik össze: mégpedig a hitbeli és jellembeli kérdések összejátszásából.* Itt határozott szabályt felállítani, hogy kinél hol kezdődik az egyik és hol a másik, egyáltalán nem lehet. — Mindenki magáról felel. — Mindenki maga tudja a legjobban, hogy hol az ő gyenge pontja. Minden lélek más . . . mint ahogy minden arc más és minden emberi bőrnek más a rajza. Úgy tetszik, mintha az egyik tenyér éppen olyan lenne, mint a másik, de csak fényképezzük le a mai eszközökkel és mindjárt meglátjuk, mennyire nem az. — Amint minden virág is más és más, és nincs két egyforma szekfű és egyik rózsa sem olyan,

mint a másik, éppen úgy nincs két egyforma ember sem. Nincs két egyforma lelkivezető és nincsen két egyforma lelkiismeret sem. Nincs két egyforma bűnlajstrom, mint ahogy nincs két egyforma érdemi lajstrom sem. — Azt csak Isten tudja igazában, hogy ki miben és mennyiben érdemes és miben és mennyiben bűnös.

És hogyha végleges megtérésről, megújhodásról van szó, akkor az ilyen szentírási, vagy James-tól, Bossuet-tól származó, vagy akármilyen más nagyszerű mondás, mindegyik csak a lámpás szerepét tölti be. *Dönteni* mindig csak az ember páratlanul egyedülálló lelkiismereti helyzete dönt. A lelkigyakorlat is csak a lámpás és az útbaigazítás szerepét viheti. A munkát, a döntést pedig minden lélek önmaga végzi. Nincs az a kiváló lelkivezető, aki ezt a lélek helyett elvégezheti. A gyógyászatban, bármily ügyes sebész legyen is az illető, a vérnek összeömlését, a szövetek összeforrását nem tudja eszközölni. Az «energia vitalis»-t, az életerőket emberek sem a testben, sem a lélekben nem eszközölhetik, azok kizárólag Istentől jönnek.

Ha igazában meg akarunk újhodni, ugyan-

csak szükségünk van arra, hogy ügyesen kitapogassuk, *kikeressük a lélek főütőereit.*

És a Szentlélek Úristen megszólal a lelkiismeretben: «Itt a te főbajod! Ha te ebben és ebben meg tudsz változni . . . még ma . . . akkor te máris megújhodott ember vagy . . .». És ha ez vagy az a szent el tudott valamit érni, ez azzal magyarázható, hogy megragadta az adott alkalmat. — Tehát te is hasonlóképen cselekedjél! Mától fogva ezt és ezt a hibádat legyőzöd, vagy azt a bizonyos jót megteszed! Az illető szent ugyanazt az akadályt, ami nálad is előfordul, elkerülte, legyőzte, ő azonban jellemes is volt, nem esett többé vissza abba a hibába, következőleg szent lett és ezáltal boldog lett. — Nehézsége pedig seregestől senkinek nincsen, ez csak mese, önmagunk ámítása . . .

A Szentlélek Úristen nagylelkű . . . de a lelkiéletben nincsenek apróságok. *Amit apróságnak látunk, az lényeges is lehet, viszont nagynak látszó hiba nem egyszer jelentéktelen.*— Attól függ, hogy mivel van kapcsolatban az a nagy vagy kis dolog. Foerster mondja: vannak nagy sebek, melyek egy-két hónap alatt nyomtalanul eltűnnek, ugyanakkor pici

pattanások halált okoznak. — Imádkozzunk tehát a bölcseség adományáért, hogy a lényegest mindig meg tudjuk különböztetni a nem lényegestől.

Mindenki érzi, hogyha ezt vagy azt — látszólag talán kis hibát megjavítaná, akkor nyugodt lehetne, — akkor haladna — akkor lelkiismeretében nem hallaná a Szentlélek Úristen szemrehányását . . .

*

A lelkigyakorlatok feladata meghatározni, hogy mi az, amit az oltárra kell tenni, mi az, amit fel kell áldozni . . . A lelkigyakorlatos idő a kaotikus, zűrzavaros, öntudatra még nem ébredt lélek számára a *kegyelmi ajánlat* ideje . . . most itt az alkalom, tisztázni kell a helyzetet! . . .

Van-e köztünk még valaki, akinek a lelkivilága zűrzavaros? . . . Az legyen meggyőződve arról, hogy könnyűszerrel egyszerre végét vetheti minden zűrzavarnak, hogyha az egyszerűség, az engedelmesség szellemében nagy hittel és az első keresztények lelkületével áll Isten színe elé és megvizsgálja magát mélységesen: — és ha ezt megteszi, akkor az

Úristen kegyelmével meg fogja tudni állapítani: hogy «ez az egyik, ez meg a másik hibám, ami miatt teljes megtérésemet nem tudtam eddig eszközölni, ami miatt a tökéletesség útján nem haladok előre». *Minden kaosznál az a fő, hogy a tengely körül tudjon megcsendesedni.* A többi azután szinte magától fejlődik.

Elég, ha egy vagy két, esetleg három hibánkat emeljük ki egy-egy lelkigyakorlat alkalmával, hogy azok megszüntetésén dolgozzunk. — Itt is nem a sokaság, hanem a klasszikus egyszerűség az eszmény. És ha valaki a kicsi erecskékkel akar elvesződni, csepp mellékhibákkal szeret bibelődni, úgy ebben is kövessen egy bizonyos meghatározott rendszert. Tömörítse őket egybe és majd könnyebben elbánik velük. Mindenesetre bármi módon, de rendet kell teremteni a lélekben.

Michel Angelo egyik gyönyörű képén Isten Lelke lebeg a kaosz felett. — Mindenki, aki ezt a remekművet tanulmányozza, ösztönszerűen érzi, hogy itt valami nagy dolog történik. Akinek nincs szeme az ilyesmihez, az értelmetlenül áll ez előtt a festmény előtt. Ó, de mi, akik szenvedünk a lelki kaosztól, mi

bizony tudjuk, hogy az a kép mit jelent, mi érezzük és értékeljük az *Úristen elrendező gesztusának áldását*, amivel parancsolja, hogy «*üllepedj le, rendeződj, határolódjál, váljék külön benned a víz és a föld!*» Ez az! *Széjjel kell választani magukban a dolgokat*, el kell őket egymástól határolni, el kell őket rendezni. Ezt akarja az Isten.

Amikor Isten Lelke szent életet «teremt» bennünk, akkor Ő lebeg a mi lelkünk felett . . . És a Szentlélek Úristen kegyelmével mi most, a lelkigyakorlatok alatt ezt csináljuk. — Akinek van hivatása, az megérti ezt a beszédet.

*

A kaosz, a zűrzavar, az mindig nyugtalanít és semmiféle nyugtalanság nincs Isten akarata szerint. Az Isten mindig és mindenben a nyugodtságot, a tisztázott helyzeteket szereti. Lám, azért volt a szenteknek, sőt a kiváló embereknek, mint Gordon pasának is az a szokása, hogy minden nap rendet csináltak a lelkükben. Azok a bizonyos órák: mint a reggeli elmélkedés, a lelkiolvasás, a lelkiismeretvizsgálat, a szentségimádás erre valók! — És ha nekünk az erre kiszabott idő nem

elég, mert lelki harcaink vannak, vagy más valami rendkívül foglalkoztat, akkor kötelesek vagyunk több időt kérni, hogy jobban elmélyedhessünk és rendet teremthessünk lelkünkben. Aki komolyan veszi és jól érti az Isten útján való járást, az nem röstel elöljárójához menni és bevallani, hogy küzdelmei vannak s mielőtt tanácsot kérne, időt szerez az elmélyedésre, hogy jól felkészülhessen és elrendezhesse magában a dolgot, hogy azután a tanácsot és az útbaigazítást az engedelmesség szellemében kérhesse. Persze, azoknak az életében, akik bent a házban dolgoznak, ritkábban fordul elő az ilyesmi, mert ez az élet rendkívül szerencsés. A legnehezebb élete mindenesetre azoknak van, akik a legforgalmasabb helyeken állnak, pl. a nővédelmi hivatalban, a patronázsban, ahol folyton kívülállókkal, folyton emberekkel kell érintkezniök.

(Ebben a vonatkozásban nekem is nehéz életem van, és több irőde volna szükségem az elvonultságra . . . az én legnagyobb szenvedésem az, hogy nem tudom magamat «teleszívni». — Nekem magány kell . . . Én csüngök az Isten keblén és szenvedek attól, hogy soha nem tehetem ezt eléggé . . . a külső munka miatt nem jutok eléggé hozzá, hogy az *Úr* Istennel jól elrendezzem dolgaimat, gondjaimat . . .)

Ezeken a helyeken minden nap robban egy pár «bomba» és ez «zavart» okoz. — De minden nap ki kell javítani az így keletkezett réseket! — Mindig mélyíteni kell magunkat! — Ki minél forgalmasabb helyen áll (a főnöknő és vezetők), annál inkább rászorul erre. — És minél kevésbé exponált helyen és minél kisebb munkakörben működik valaki, annak az életkörülményei a lelki haladásra annál előnyösebbek.

De az egyik életforma is Isten akaratából van és a másik is . . . Minekünk, akik az életben annyit «piszkolódtunk», nekünk a legtöbbet kellene elvonulnunk, hogy rendet teremtsünk magunkban és új erőt gyüjtsünk. És ha ezt valahogy nem tudjuk megvalósítani és nem tudjuk megoldani, akkor elkerülhetetlen a káros visszahatás.

— Jajj, csak úgy ne járjak, mint Mózes! . . .

Egyetlen megnyugvásom itt is az engedelmesség! . . .

Ha Mózes bízó engedelmességgel tette volna, amit tett . . . akkor Isten nem bünteti meg!

Azért olyan nagyszerű az Egyház fegyelme! Hogyan gondoskodik a szentségekben a lélek

üdvösségéről! Igazán nyugodt lehet, aki eszerint él . . .

*

A megtérés nemcsak a nagy igazságok halálos elszántsággal való megragadásából áll. Ugyancsak James mondja: A teljes megtérés egységességet jelent: «*In sich geeint sein*». (Önmagunkban egységesítve.) Elmélkedjünk arról, hogy mit is jelent ez? Azok a szegény, ideges emberek, ha mégoly zseniálisak is, sohasem «egységesek», minduntalan új és új eszméik és ötleteik vannak . . . nem tudnak soha «megüllepedni», lehiggadni. *Az ilyenfajta idegességet semmivel sem lehet úgy gyógyítani, mint az igazi engedelmességgel.* Csak az elmebaj esik túl az akarat szféráján. *Aki csak ideges, az megnyugodhatik és teljesen meg is gyógyulhat a Szentlélek Úristen szanatóriumában.*

*

Az igazi megtérés tehát «egységet» teremt. De nemcsak azt, hanem *tudatos jóságot* is. Ez nem ellenkezik az alázatossággal. Assziszi Szent Ferencről írják, hogy amikor egy olasz polgármester megsértette őt, azt mondotta tanítványainak: «Majd megbánja, amikor én

olyan nagy szent leszek, hogy az egész világ tisztelni fog engem!» . . . Az emberben minden nyomorúságának tudata mellett élhet a meggyőződés, hogy igenis, én az erény útjára tértem és azon is járok . . . Ez igaz becsületesség és igaz alázat. Nekünk tudnunk kell azt, ha valóban megtörtént, hogy igen, én megújhodtam, megtértem, igen, én teljes bűnbocsánatot nyertem. És minden ebbeli kételyt el kell távolítani a lelkünkből. Nekem nem szabad kételkednem, hogy én teljes bűnbocsánatot kaptam-e, hogy én megújhodtam-e, ha valóban megújhodtam. — Miért? — Mert Isten az erő Istene és azt akarja, hogy mi erősödjünk és gyógyuljunk.

*

Ha az ember belép egy társulati házba, és ott «hosszú képeket», zavaros szemeket és «bujkáló» alakokat lát, akik kerülik a napfényt és szemtől-szembe való találkozást, nem kételkedünk-e joggal annak a háznak kegyelmi állapotában? Van-e egy szerzetnek az őt éltető szellemre vonatkozólag nyilvánvalóbb és szembeötlőbb bizonyítéka, mint a ragyogó boldog szemek, boldog arcok, egészséges, bol-

dog személyek? Ez mindig a ház lakóit eltöltő kegyelemnek a jele . . . Miért? — Mert igaza van Jamesnek: «Was ist Bekehrung? Bekehrung ist ein Prozess allmählicher oder plötzlicher Natur, durch den ein bisher gespaltetes Ich, das bewusstermassen verkehrt, niedrig und unglücklich ist, in sich geeint, gut, gehoben, und glücklich wird, als ein Folge des festen Ergreifens religiöser Wirklichkeit». — Magyarul: «*Mi a megtérés? A megtérés oly lassú vagy hirtelen folyamat, amely által az eddig meghasonlott lélek, aki eddig lelkiismeretében fonák, színvonalon aluli és boldogtalan volt, egységes, jó, emelkedett és boldog lesz, abból kifolyólag, hogy a vallás igazságait elszántan megragadta és magáévá tette*».

Ez annyira igaz, hogy aki ezen átment, annak a lelke e sorokat olvasva felujjong és ráismer, hogy «igen, ez így történt velem is» . . .

Én azt kívánom és arra kérem a Szentlelket, hogy közülünk senki se fejezze be ezt a lelkigyakorlatot anélkül, hogy a megtérésnek ezen a folyamatán át ne menjen. Akiben van még «meghasonlottság», az *ragassza össze lelke kettévált edényét*, hidalja át a nehézségeket,

hogy ne legyen benne többé semmi meg=hasonlottság.

A Szentlélek elleni bűnöknek egy furcsa nemével találkozunk ebben a meghasonlott=ságban . . . mint pl. *le nem kötött idegesség,* — továbbá *mindenféle képzelődéseknek tényekként való elfogadása.*

Zürichben történt, hogy a vízszolgáltatás egy helyen megakadt. Eleinte csak nyugodtan vizsgálták az ügyet, azonban nem jöttek rá a hibára. Végül is a nagy vezető=csöveket kezdték bontani, és ezek egyikében egy kis odaszorult egérkét találtak. Egy kis egérke a nagy központi hálózatban! Hasonló dolog a lelkiéletben is előfordul. Pl. egy olyan kicsi=nyes gondolat, hogy valaki minket nem szeret, hogy valaki minket nem szívlel, hogy valaki nem bízik bennünk, nincs megelégedve a mi munkánkkal és ezekhez hasonló képzelődések nyugtalanítanak és akadályoznak bennünket lelki haladásunkban. Hát ez olyan nagy baj? Micsoda *egérszerű akadálya a kegyelemnek!* Lám, ez nem igazi nagy bűn, hanem a Szent=lélek szelleme elleni vétség. Ilyenkor ki kell a lelket szellőztetni, súrolni, porolni kell, hogy ott «porszemek», egérke=szerű akadályok

meg ne akadályozzák a Szentléleknek a szabad járását.

Nem szabad tehát meghasonlottnak lenni...

Meghasonlott lelkület nem fér össze az igazi megújhodással.

De tegyük fel, hogy valakinek egészen rossz a természete . . . ez még nem ok a meghasonlottságra. Az Egyház azért adta a lelkeknek az engedelmességet, hogy üdvösségüket innen merítsék. És ha valakinek mégannyira rossz is a természete, ha igazán engedelmes, győzedelmeskedik fölötte, — azért nem lehet meghasonlott, tehát nem is lehet boldogtalan. — Erre vonatkozólag éppen úgy meg kell vizsgálni magunkat, mint pl. a lágy, az álmatag természetűeknek ezzel a hibával kapcsolatban . . .

Szent Teréz mondotta, hogy «kalácsképűeket» nem vesz fel szerzetébe. Mit jelent ez? Azt, hogy vannak bizonyos lelki vonások, amelyek még az arcon is átütnek! Már pedig az ilyen kalácsképűeket nem hevíti semmi. — Igaz, a jót ők is akarják, de csak saját magukat. Jó életet keresnek. Ezért gyónni is eljárnak. Bűneiket is bánják, javulni azonban soha nem javulnak, mert nem erőlködnek, mert kí-

mélik magukat. — Sem hidegek, sem melegek, azért az Isten is elveti őket. — «Die Seele baut die Körper» (A lélek alakítja a testet). Lehet valaki a természettől csúnya arcú, ez azonban nem akadálya a kegyelemnek. Tudunk igen csúnya arcú emberekről, akiket azonban nemes lelkük átszellemítette, szinte széppé tette őket.

*

Ami a megújhodást, a megtérést lényegesen előmozdítja, azt tűzzem ki magamnak feladatul. Tisztázzam a helyzetet . . . mondjam: ez egy egér-természetű dolog, ezt tehát kidobom, — hogy lelkem hálózata rendben legyen. — Én többé meghasonlott nem leszek. Én minden bűnösségem és bűntudatom mellett az erényesség síkját el nem hagyom. — Ezt nyugodtan megállapíthatom, ha úgy van. — Nem abban az értelemben, hogy «*én jó vagyok*», hanem egyszerűen leszögezzük azt, hogy «*én az erény útján járok*», én emelkedő lelkületben vagyok, én tehát boldog vagyok és az is maradok.»

És ha ez igaz lesz, akkor ez az illetőkön majd külsőleg is kiütközik, és ez is fontos.

A Missziótársulatnak, mint fiatal szerzet-

nek szüksége van arra, hogy az emberek már a külsőből is bizalmat merítsenek. Ez nem hiúság, hanem szent érdek. Jaj pedig annak, aki egy kezdő társulatnak árt azzal, hogy az iránta táplált bizalmat rontja!

*

Nem csinálok befejezést. — Remélem, hogy «adtam» . . . s még inkább remélem, hogy a lelkigyakorlatos elmélkedések átszűrődnek a mindennapi életbe, s így a lelkigyakorlatok nem fejeződnek be e napok elmultával, hanem azoknak mindannyiunk életében folytatása lesz. — Úgy legyen!

Székesfehérvár, 1916 június 11.

VI.

A MI ÉLETÜNK LEGYEN EL-REJTVE KRISZTUSBAN.

Szent Pál apostol írja:

> *«Kérlek titeket, atyámfiai, az Isten irgalmasságára, hogy adjátok magatokat Istennek szent és kedves áldozatul.* (Róm. II. 12, 1.)

Miért? — *Mert csak az, aki teljesen oda adja magát Istennek, lehet a lélekmentésben Isten eszköze,* aki gyermekein segíteni akar és erre embereket vesz igénybe.

*

Talán 14 éves lehettem, amikor — nem tudom már, hogyan — meghívást kaptam valamelyik szigorú klauzurás szerzet örök-fogadalmi ünnepélyére. Élénken emlékszem az akkori szertartásokra, mert rendkívül nagy kíváncsisággal figyeltem mindent. — Emlék-szem, hogy a sekrestyéből hosszú folyosó nyí-

lott. Annak a végéről jött a menet. Zenekaruk is volt és zsoltárokat játszottak. Lassú léptekkel jöttek a ház valamelyik részéből a zenekar, a papi asszisztencia, a szerzetesnők, a fogadalmat tevők, végül a főnöknő . . .

Bennem sohasem mosódott el ennek az ünnepnek az emléke, lélekben sokszor visszatértem hozzá. És amint múltak az évek, s életem új korszakába léptem, mindig más és más megvilágításban láttam ezt a nekem akkor még oly szokatlan eseményt.

Az Isten csak úgy lassan vezeti be az embert az Igéret földjére, csak fokozatosan ismerteti meg vele a dolgok igazi értelmét.

Vegyük példának erre a nagyszombati tűz- és víz-szentelést. Ha érett lelkülettel átgondoljuk ezeket a szövegeket, figyelmesebben veszünk részt a cselekményeken, akkor *a szertartások külső leple lehull*, és kezdjük megérteni, hogy az egészben mi a mag, a tartalom és az érték . . . Ugyanezt tapasztaljuk az ünnepélyes fogadalom liturgiájában szereplő párbeszédeknél is.

Nálunk, katolikusoknál túlságosan nagy a különbség a felfogásban, hogy mi kötelez csak szerzetest és mi kötelezi a világi embert

is. — Az Ó-szövetségben például a szertartásokon való részvétel és az ott elhangzott szent szöveg erkölcsi tartalma az egész népre egyformán kötelező volt. Az első keresztények is hasonlóképen gondolkodtak: a szertartásokban előforduló szövegeket minden keresztény emberre nézve kötelezőnek tartották. — «Hagyd el a világot . . .» «Ne szeresd a világot . . .» «Hacsak a búzaszem a földbe nem kerül . . .» ezek mind engedelmességről, áldozatról szólnak. A régi keresztényeknél ezeket az intelmeket az egész népre vonatkoztatták. A tömeg azonban az idők folyamán mindjobban fölmentette magát alóluk azzal a megokolással, hogy mindez nem a «világiaknak» való. Így fejlődött lassan-lassan egy bizonyos úr a világiak és egyháziak között, aminek következtében az utóbbiak ma már sok mindent nem tartanak magukra nézve kötelezőnek és csak a papokra és a szerzetesekre hárítják a súlyosabb erkölcsi kötelességeket. — Érdemben nagyon sokat tanulhatunk a protestáns hivőktől, akik igen komolyan veszik az Írás szent szövegeit.

Visszatérve az örökfogadalom szertartására: megrendítő az a pillanat, amikor a zsú-

folt templomban földreborult fogadalmasra ráborítják a szemfedőt, a fekete posztót és eléneklik fölötte a halotti zsolozsmát, a «De profundis»-t. Azonban ennél is szebb az a gyönyörű, Szent Pál leveleiből vett Antifona, — melyről többször beszéltünk — s amelyet a világiak ma már szintén nem értenek meg egészen, pedig az apostol minden keresztényre nézve egyformán kötelezőnek mondotta: «*Mortui enim estis . . .*» *Meghaltatok és a ti életetek ezentúl el van rejtve Krisztusban*». (Kolossz. 3. 3.) A Szentírás ezt a búzaszemről szóló tanításban minden kereszténynek egyformán a lelkére köti, a *szerzeteseknek* viszont egyenesen parancsba adja, hogy életelvük legyen.

Nekünk a világ számára mindenben meg kell halnunk. Abban is, ami a hiúságot, a minden nőben rejlő kacérságot illeti. Az örökfogadalomban a hajlevágásnak ez a mélyebb értelme.

Egészen meg kell halni a világnak, a hiúságnak. Mit jelent ez a gyakorlatban? A hiúságot, ez eredeti bűnnek ezt a kísérőjelenségét egy-egy pillantással, ajkbiggyesztéssel, álltartással, nézéssel, mozdulattal, különböző

kecsességekkel és hasonlókkal is lehet érvé=nyesíteni. Ezekkel még a fátyol alatt is lehet hibázni. A hiúságnak meghalni a gyakorlatban tehát azt jelenti, hogy erélyesen küzdünk ezek ellen a hibák ellen is.

*

Amilyen megható az ilyen évszázadoktól megszentelt szertartás, époly keveset használ, ha nincs meg az, amiről eddig szó volt: a belső megújhodás, a Szentlélek vétele, az újjászületés a Szentlélek által, egyszóval, ha hiányzik az *igazi megtérés*.

Vizsgáljuk meg magunkat, vajjon szellemi=leg reánkborítható=e a halotti lepel? — És ha nekünk, a magyar Egyház ifjú hajtásának, elénekelnék a «Mortuae estis»=t — «Meghaltál és a te életed ezentúl Krisztusban van el=rejtve . . .» antifonát, mennyiben felelne ez meg a valóságnak?

— El vagy=e te szánva, kedves leányom, hogy a te életed ezentúl elrejtve legyen Krisztusban?

— Vonzódol=e ehhez az elrejtett élethez?

Aki nem őszinte szívvel vesz részt ezen a szertartáson és aki nem teljes szívből tartja

meg ígéretét, ami a fogadalmakat és az elrejtett életet illeti, másszóval *aki csak tetteti magát*, az rettenetesen megbűnhődik.

A mi esetünkben nagyon nehéz ezt az elrejtettséget szószerint megvalósítani, mert reánk is vonatkozik az, amit valaki így fejez ki: *minekünk kettős utunk van, az egyik befele vezet a megpróbáltatásokon át a tisztuláshoz, a másik kifelé irányít: ez az együttműködés a világgal* (vagyis az apostoli munka) . . .» — A mi érzelmeink, a mi megtérésünk őszintesége az igazi szociális érzékben mutatkozik.

*

Valamennyien ismerünk szigorú szerzeteseket, akik rendkívül boldogok, egészségesek, olyanok, mint a jól ápolt növény, friss minden levelük, úgyhogy puszta megjelenésükkel is örömet fakasztanak.

Majláth püspök egyszer meghívta a *római trappistákat* reggelire. Azt a határozott benyomást keltették, hogy boldog és «ép» emberek. Olyan üdék voltak, olyan bátran és feszélytelenül társalogtak, hogy élvezet volt velük lenni. — Pedig ők «hallgatást» fogadtak. De alaposan rendbetették a lelküket. A zűr-

zavart elrendezték, meghatározták, hogy mi a «bibijük», azt nagylelkűen elintézték és mindent az Isten oltárára helyeztek . . . megújhodtak, megnyugodtak. Ők már e földön bementek az «Igéretföldjére» és már ebben az életben élvezik annak boldogságát.

*

Kis Szent Teréziáról is tudjuk, hogy miután a zárdai életben megszentelődött, az ő élete nagy keresztjei ellenére is csupa boldogság volt. Őt is elsősorban az engedelmesség boldogította. Ifjúságáról szóló naplójában írja, hogy forrón szeretett édesapjával egy sétáról hazajövet a csillagos égboltra feltekintve megkérte, hogy «Most fogd meg jól a kezemet, mert nem akarom látni a földet, csak a ragyogó csillagokat akarom nézni». Ez nagyon jó hasonlat. Nekünk is, ha engedjük, hogy a mi elöljáróink erősen megfogják a kezünket, biztosan mehetünk életútunkon, nem kell félnünk, hogy elbotlunk és nem kell azt néznünk, hogy hová lépjünk, hanem gondtalanul menve élvezhetjük a ragyogó égboltot és nézhetjük a csillagos eget. — Ez az engedelmesség gyönyörű titka. — És nincs más mód,

ha boldogok és biztosak akarunk lenni, mint átadni magunkat az elöljáró vezetésének. — A világi ember nem adja át magát ennek a vezetésnek, de alig is ér rá az égiekkel foglalkozni. Mindig a földiekkel kell törődnie. És mindenki, aki nem engedi magát az engedelmesség által irányítani, az csak a földet kutathatja, ahelyett, hogy az égre nézne.

Az engedelmesség a jelen elmélkedés megvilágításában *nemcsak út, hanem az egyetlen kiút minden problémából, minden ingoványból és minden káoszból . . .*

*

Többször említettem a megszentelődést, a megszentülést. Erre éppen elég utalást találunk a szentek különféle írásaiban.

«Szentek legyetek . . .» Ne ijedjetek meg ettől a kifejezéstől. Ez a régi keresztények szava. Ők a «szent» jelzőt nemcsak a nagy, a csodatevő szentekre használták. Szent Pál az ő hiveit szintén szenteknek szólította. És úgy is van, hogy *az előhaladásra való törekvés, a tökéletességért való állandó küzdelem már önmagában véve az életszentség egyik neme.* — Ezt Szent Bernát, a legszigorúbb szentek

egyike mondja, aki halálos ágyán nagy bánatot érzett afelett, hogy szertelen szigorával idő előtt tönkretette a szervezetét, hogy «sikerült» neki időnek előtte sírbajuttatni azt. — Lelkivezetője ezekben a dolgokban valószínűleg nem volt eléggé tapasztalt, különben a Szent bizonyára nagyon is engedelmeskedett volna neki, ami egyébként mentségére szolgál.

*

Kis Terézről tudjuk, hogy ő *egyszerre tért át az életszentség útjára.* A szentek többnyire hirtelen tértek meg, egyetlen nagy elhatározással. Ez felel meg jobban hősies temperamentumuknak. Csak nagyon kevesen alkalmasak arra, hogy rétegesen fejlődjenek. A hirtelen változás sokkal gyakoribb. Kis Szent Teréz így ír erről az ő naplójában: «*És eljött az óra, amikor elhatároztam, hogy ezentúl szent leszek*». És hozzáfűzi ezt a gyönyörű intelmet: «*Ó, legyetek szentek ti, akik a Szentlélek templomain dolgoztok!*» A Szentlélek temploma tudvalevőleg az ember. Azok pl. akik beteget ápolnak, a Szentlélek templomát gondozzák. — «Legyetek szentek ti, akik a Szentlélek templomain dolgoztok», annak fel-

építésén, gyógyításán, akik szociális misszióban stb. jártok.

Ha én előbb megszenteltem magamat, akkor a Szentlélek templomait is szentül fogom érinthetni, akár testileg, akár lelkileg . . .

*

A tervszerű «*mortificatio sensuum*», az érzékek megtagadása nélkül nincs életszentség. — Bizonyos érzékekkel gyökeresen végezni kell. — Erre nézve mondja a Szentírás: «*Ha szemed botránkoztat, vágd ki . . . jobb szem és láb és kéz nélkül bemenned az örök életbe . . .* (Márk. 9, 46.)

Vizsgáljuk meg magunkat a lelkigyakorlatok ezen utolsó óráiban, él-e bennünk egy ki nem kezelt beteg «ideg», van-e bennünk akár torkosságra, hazugságra, jellemtelenségre való hajlam, vagy bármi, amit ki kell ölni, hogy végre megszenteljük magunkat, éspedig akár egyszerre, akár hosszú, fáradságos munka árán.

Ne legyünk azonban tévedésben. A jól kikezelt fog is okozhat újra bajt és egyáltalán nem lehetetlen, hogy újból gyulladásba kerül. Hasonlóképen a megújhodott lélekben is

kiújulhat a régi hiba. Azt tehát folyton figyelni kell, hogy amint a baj jelentkezését észrevesszük, újból és azonnal kezelhessük. A fő az, hogy nagy és teljes elhatározással irányt változtassunk . . . amint azt eddig folyton ismételtük: *megújhodni, megújhodni* . . . Ha ez valóban megtörtént, akkor már csak kis bajok keletkezhetnek, mint a jól kezelt fognál.

*

Fontos tehát az érzékeknek és az érzelmeknek a fegyelmezése. És ezt veletek együtt én is oltárra teszem.

Minálunk azonban az *érzelmek megtagadása* fontosabb, mint az érzékeké. Egyeseknek még sokat kell bajlódniok a kedélyhullámokkal, a hangulatokkal, a zsémbes nehézségekkel és aránylag kevesebbet a tisztaság elleni kísértésekkel. A hangulatoknak és kedélyhullámoknak különböző bajait ennélfogva alaposan ki kell gyógyítani.

*

És ha feltesszük a nagy kérdést: honnan lesz nekem minderre erőm? — *A Szentlélek Uristen adja meg neked a kellő pillanatban,*

órában és fordulatban, ha érdemessé teszed magadat reá. Ahogy a hit megerősítésének nincs más módja, mint azonnal, amikor jön, ellentállni a hit elleni kísértéseknek, hasonlóan itt is állandóan résen kell lennünk.

Nehéz feladat kísértésben megállni a helyünket! Ez azonban az egyedüli módja a megerősödésnek. Voltaképen minden csata, még ha órákig tart is, néhány perc alatt dől el, mondja egy híres hadvezér. A mi örök koronánk is attól függ, hogy előre nem látott eseményekben, kísértésben, egy-egy nehéz helyzetben hogyan álljuk meg a helyünket.

A mi koronánk nem annyira a mi mindennapi pontos, nyugodt életünktől kapja fényét, hanem inkább attól, hogy egy előre nem látott eseménnyel szemben, vagy nehéz helyzetben megálljuk-e a helyünket. Azért mindegyikünk ostromolja a Szentlélek Úristent, hogy legyen velünk, amikor az előre nem látott kísértés megjelenik, nehogy «kidobjon a nyeregből» . . .

Ha nem szélcsend, hanem vihar van a lelkünkben, mit kell akkor tennünk? — Bele kell kapaszkodni abban a bizonyos kézbe, ha lehet az elöljárónkéba, ha nem lehet, közvet-

lenül az Istenébe, és *nem szabad elengedni azt, míg a vihar el nem vonul felettünk.* Alig létezik oly sürgős munka, hogy amiatt ne lehetne legalább egy pillanatra Istenhez fordulni és akkor máris erőhöz jutunk és el tudjuk rendezni magunkban a dolgot.

Kísértésbe pedig bárhol kerülhetünk: hatóságnál, kórteremben, hivatalban, orvossal, tisztviselővel, pappal szemben: «*A kísértés órájában és percében légy velem ó Uram!*»

Egy lélek azzal mentegette magát, hogy ő nem ér rá és nem is tud akármikor imádkozni. Nagyon téved! «*Uram irgalmazz!*» vagy «*Jézus Szíve légy velem!*» — ezt csak elmondhatja!! — és lám, már erre a hívásra leereszkedik az a Kéz, amely biztosan fog bennünket és nem engedi, hogy elessünk . . . és azután folytassuk tovább feladatunkat. A háborgó tengeren a tanítványok is csak annyit mondtak: «*Uram segíts, mert elveszünk . . .*» (Máté 8. 27.)

*

Maga az Isten fejezze be a te lelkedben, amit most elkezdett . . . ezt én igazán mindegyiktek felett elimádkozom . . .

Remélem, hogy ti elrendezve, nyugodtan

és boldogan teszitek le fogadalmaitokat, és hogy ez a lelki egység, amelyről szó volt és az a boldogság, amely minden igazi, komoly szerzetesnőt jellemez, a ti részetek is lesz már itt a földön . . . Azt pedig, hogy a túlvilágon milyen jutalom vár tireátok, bízzuk az Úr Istenre!

Befejezésül mondjuk el a gyönyörű 83-ik zsoltárt:

Mily kellemesek a Te hajlékaid
Seregeknek Ura.
Sóvárogva vágyakozik lelkem
az Ur udvaraiba.
Ujjongva eped szívem és testem
az élő Isten után.
Hisz házat talál magának a veréb,
Fészket magának a gerlice,
Hová fiait helyezze:
Oltáraidnál, seregeknek Ura,
Én Királyom és én Istenem!
Mily boldogok Uram, kik házadban lak-
hatnak,
Téged örökön örökké magasztalhatnak!
Amen.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Invocatio	5
Bevezetés	7
I. Hivatás és felelősség	11
II. Az engedelmességről	23
III. Őskeresztény egyszerűséggel	33
IV. A beszéd művészete	47
V. A megújhodásról	59
VI. A mi életünk legyen elrejtve Krisztusban	81